

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

BARBORA DĚKANOVÁ

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminální policie

Sledování osob a věcí v policejní praxi

Bakalářská práce

(Tracking people and things in police practice)

Bachelor theasis

VEDOUCÍ PRÁCE
plk. v. v. Mgr. Vlastimil FIEDLER

AUTOR PRÁCE
Barbora Děkanová

PRAHA
2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Sledování osob a věcí v policejní praxi“ vypracovala samostatně a je mým autorským dílem. Veškerou literaturu a další zdroje, ze kterých jsem čerpala, jsem v mé práci řádně odcitovala a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Ve Zlivi dne

.....

Barbora Děkanová

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu plk. v.v. Mgr. Vlastimilu Fiedlerovi za vedení mé bakalářské práce. Taktéž děkuji mé rodině, která mi byla po celou dobu velkou oporou, a zároveň děkuji svému zaměstnavateli, vedoucím pracovníkům a kolegům za jejich trpělivost, podporu k vytvoření podmínek pro mé studium i za cenné rady, které mi pomohly během celého studia.

ANOTACE

Tato bakalářská práce je zaměřena na téma sledování osob a věcí v policejní praxi. Úvodní část je věnována historii, základní legislativní úpravě operativně pátracích prostředků a zároveň obecnému seznámení s operativně pátracími prostředky. Ve druhé části je podrobněji rozebráno sledování osob a věcí. Jedná se o obecnou charakteristiku, vymezení základních pojmů, specializovaných pracovišť vykonávajících sledování osob a věcí, jejich složení a technického vybavení. Zároveň je zde vysvětlen postup při vyžadování a přímého výkonu činnosti sledování osob a věcí specializovanými pracovišti. V závěru je uvedena ukázka protokolace a následné shrnutí celé práce, kde je poukázáno na důležitost operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí.

KLÍČOVÁ SLOVA

* operativně pátrací prostředky * sledování osob a věcí * specializovaná pracoviště * povolování * státní zástupce * soudce * pracovní skupiny * služební dopravní prostředky * technické prostředky * přeshraniční sledování * záznam o průběhu sledování * protokolace

ANOTATION

This bachelor thesis is focused on the topic of tracking people and things in police practice. The introductory part is devoted to the history, basic legislative regulation of operational search means and at the same time general acquaintance with operational search means. In the second part, the tracking of people and things is discussed in more detail. It is a general characteristic, definition of basic terms, specialized workplaces monitoring people and things, their composition and technical equipment. At the same time, the procedure for requesting and directly performing the activity of monitoring people and things by specialized workplaces is explained here. In conclusion, there is an example of protocol and a subsequent summary of the whole work, which points out the importance of operationally investigative means of tracking people and things.

KEYWORDS

* operative search means * surveillance of persons and things * specialized workplaces * authorization * prosecutor * judge * working groups * service transport means * technical means * cross-border surveillance * record of the course of surveillance * logging

OBSAH

Úvod.....	8
1. Historie.....	10
1.1 Historie četnictva a policie	10
1.2 Historie legislativy a využití operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí	13
2. Operativně pátrací prostředky	17
2.1. Operativně pátrací prostředky – obecná charakteristika.....	17
2.1.1. Předstíraný převod	19
2.1.2 Použití agenta.....	19
3. Sledování osob a věcí	23
3.1. Obecná charakteristika	23
3.2 Specializovaná pracoviště, pracovní skupiny a jejich vybavení	24
3.2.1 Specializovaná pracoviště	24
3.2.2 Pracovní skupiny	24
3.2.3 Technické vybavení pracovní skupiny	25
3.2.4 Služební dopravní prostředky	31
3.3 Postup při vyžadování a povolování sledování osob a věcí.....	34
3.3.1 Vyžadování	34
3.3.2 Povolení.....	37
3.3.3 Doručení žádosti a povolení specializovanému pracovišti.....	38
3.4 Výkon sledování	38
3.4.1 Příprava pracovní skupiny	39
3.4.2 Instruktaž	41
3.4.3 Přímý výkon sledování.....	41
4. Přeshraniční sledování.....	44
4.1 Vyžádání přeshraničního sledování.....	47
4.2 Příprava, výkon a ukončení přeshraničního sledování	48
4.2.1 Příprava přeshraničního sledování	48
4.2.2 Výkon přeshraničního sledování.....	49
4.2.3 Ukončení a přerušení přeshraničního sledování	50
5. Záznam o průběhu sledování a protokolace	51
5.1. Záznam o průběhu sledování	51
5.2. Protokolace.....	53

Závěr.....	57
Seznam použité literatury.....	59
Seznam příloh.....	61
Seznam obrázků.....	61

Úvod

Jak plyne čas, mění se celý svět, hlavně lidská společnost. Ta, která se stále vyvíjí už po staletí, a to ať chceme, nebo ne, v pozitivním i negativním slova smyslu. Aby lidská společnost vedle sebe dokázala fungovat, bylo třeba nastavit určitá pravidla. Taková pravidla, která určovala správné chování vůči společnosti, to, co se smí a co se nesmí, to, co je a není společensky přijatelné. Tato pravidla se musela ve společnosti nějakým způsobem zakotvit, proto vznikala v podobě pravidel, řádů, a důležitých zákonů. Bohužel v každé společnosti se najdou osoby, které s takovými pravidly chování nesouhlasí, nechtějí se podle nich řídit a zároveň věří, že jejich chování žádná společenská pravidla nikterak neporušují. V neposlední řadě je velmi moderní poukazovat na slovo „demokracie“ = „mohu si přece dělat co chci“. Slovo demokracie poslední dobou ztrácí na svém pravém významu, a společnost si význam tohoto slova vykládá podle svých vlastních definic.

Na druhé straně bylo zapotřebí, aby se dodržování těchto pravidel mohlo nějakým způsobem kontrolovat a reagovat na jejich případné porušování. Vznikem států se v každém společenství obyvatel tyto řády určitým způsobem formovaly, vznikala psaná pravidla a v některých státech, kam samozřejmě řadíme i naši Českou republiku, vznikla nejdůležitější a nejsilnější právní úprava - ÚSTAVA a LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD (dále jen LZPS). Tyto dva nejsilnější právní předpisy nejen že stanovily charakter státu, postavení právní síly, rozložení státní moci, postavení občanů, ale taktéž určily jejich práva a povinnosti a další postavení důležitých aspektů společnosti. I přes existenci zákonů, řádů, nařízení se společnost stále vyvíjí a nadále se vyvíjet bude, proto je důležité, aby se i tyto stále vyvíjely a doplňovaly.

Tato bakalářská práce je zaměřena na operativně pátrací prostředky, které spadají do tématiky zaručující ochranu společnosti, veřejného pořádku a společenských vztahů v celé společnosti, ale taktéž na ochranu majetku, života a celkově na správného fungování společnosti. To vše za pomoci bezpečnostních sborů, jejich postupů, metodiky a vyšetřování nejrůznějších negativních vlivů vůči celému společenství. Právě pro takové případy byly

vytvořeny orgány, které tyto společenské vztahy chrání, ať už preventivně či tak i represivně. Jsou jimi bezpečnostní sbory, soudy a státní zastupitelství.

Cílem této bakalářské práce je obecné seznámení s bezpečnostními sbory a jejich obecnou historií a zároveň seznámení s operativně pátracími prostředky. Hlavním cílem je podrobnější charakteristika operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí, s legislativou s tím spojenou. Dále seznámení s celým procesem, který během sledování probíhá, s útvary, které tuto činnost vykonávají a jaké prostředky při své činnosti využívají. V poslední řadě bych ráda poukázala na důležitost tohoto prostředku.

1. Historie

Na základě vzniklých právních norem, které upravovaly společenské normy chování, bylo nutné, aby takovéto normy byly společností dodržovány. Proto byly ve společnosti vytvořeny takové orgány a instituce, které se zabývaly ochranou těchto společenských norem. Jednalo se o takové orgány, které měly pravomoci k tomu, aby dokázaly reagovat na negativní chování společnosti a svým jednáním mohly společenské vztahy chránit proti negativnímu dopadu na život, zdraví či majetek společnosti. Tyto práva a povinnosti jsou základním kamenem uvedeným v LZPS.

Mezi tyto instituce spadají bezpečnostní sbory, které se postupem času se společností a vývojem státu nadále vyvíjejí. Nejdůležitějšími milníky těchto služeb, ale zároveň právních norem jsou dvě období, a to období poválečné a období porevoluční.

1.1 Historie četnictva a policie

V období Československa byly bezpečnostní složky rozděleny na četnictva a státní policejní sbory. Četnictvo bylo jedním z prvních ozbrojených sborů, které měly za úkol na našem území chránit veřejný pořádek a bezpečnost společnosti. Jednalo se o vojensky organizovaný bezpečnostní sbor plnící bezpečnostní úkoly v působnosti celého státu. Podle zákona bylo četnictvo definováno jako *„Vojensky organizovaný sbor strážný, jenž určen jest k tomu, aby podle stávajících zákonných předpisů a podle nařízení příslušných úřadů státních udržoval v celém území Československé republiky veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost.“*¹

Jedna zajímavost, která se týkala činnosti četnictva, spočívala v tom, že jejich činnost v některých případech byla spojena s činností armády, a proto v případě nutnosti bylo četnictvo povoláno pro činnost spojenou s armádou Československa. V takovém případě povolání četnictva spadalo vojenskému velení.

„Státní policejní sbory, jinými slovy státní policie, působila jako četnictvo pro výkon policie, ale navíc také pro sledování politických protivníků. Síť státně

¹ Zákon č. 299/1920 Sb., zákon o četnictvu ve znění k 14.04.1920, § 1

policejních úřadů byla postupně zhušťována, takže policejní ředitelství nebo komisařství se postupně nalézala ve všech politicky, průmyslově, obchodně nebo bezpečnostně důležitých místech republiky. Tyto úřady vykonávaly funkce policie správní, a úkoly policie kriminální. Pojem bezpečnostní policie je celkem široký a zahrnuje v sobě mnohé obory veřejné správy. Moderní doba si ohraničila pojem policie, která má pečovat o trestně právní ochranu občanů proti zločinu novým termínem – **kriminální policie**.² Jejím hlavním úkolem bylo chránit právní řád a bezpečnost života, majetku, cti a jiné, které chrání trestní právo.

„Je třeba ale podotknout, že označení „policista“ se ve dvacátých letech minulého století užívalo velmi málo, lze říci skoro vůbec. Oficiální názvy pro policejní sbory byly „Sbor uniformované stráže bezpečnosti“ a „Sbor neuniformované stráže bezpečnosti“. Termín či označení „policista“ se ve služebních předpisech využívá až v roce 1938.

Sbor uniformované stráže bezpečnosti vykonával policejní službu správní a pořádkovou a Sbor neuniformované stráže bezpečnosti plnil úkoly kriminální policie.³ Po druhé světové válce byly tyto bezpečnostní sbory nahrazeny Sborem národní bezpečnosti – SNB, který měl jednu z nejširších působností v oblasti bezpečnosti. SNB byla od roku 1965 tvořena dvěma složkami, jimiž byly Státní bezpečnost (StB) a Veřejná bezpečnost (VB).

Státní bezpečnost vykonávala zejména zpravodajskou činnost, která byla směřována na boj proti vnitřnímu i vnějšímu nepříteli státu.

Veřejná bezpečnost působila v oblasti ochrany veřejného pořádku, majetku. Její činnost působila ale taktéž v administrativní oblasti, do které spadala agenda registru zbraní, vozidel, osob apod.

² Historie četnictva a policie - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2021 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 03.03.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie.aspx?q=Y2hudW09MTQ%3d>

³ Historie četnictva a policie - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2021 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 03.03.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie.aspx?q=Y2hudW09MTQ%3d>

Jedním z největších milníků formování bezpečnostního sboru bylo období „porevoluční“. Jednalo o velmi složité období, ve kterém docházelo k obrovským změnám v celé státní sféře. Tyto změny se odrazily taktéž v resortu Ministerstva vnitra, což postupně vedlo i k organizačním změnám v SNB. Během těchto změn byly postupně oddělovány federální činnosti SNB od činností republikových. V roce 1990 došlo ke zrušení Státní bezpečnosti na základě rozkazu tehdejšího ministra vnitra. 21. června 1991 byl schválen Českou národní radou zákon č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, na základě kterého, ze Sboru národní bezpečnosti dne 15. července 1991 vznikla Policie České republiky. V druhé polovině téhož roku vznikl Federální bezpečnostní sbor, který se oddělil od Ministerstva vnitra a spadal pod vedení federální vlády. Na základě vzniku Policie České republiky se odhalování nejzávažnější trestné činnosti zabývaly dvě policejní služby, byly jimi Služba kriminální policie a Služba ochrany ekonomických zájmů, jejich činnost spadala pod vedení Policejního ředitelství. V roce 1991, v rámci bezpečnostního sboru, fungovala služba kriminální policie a pátrací služba, která se zabývala nejtěžšími trestnými činy.

Další významnou změnou v porevolučním období byl rozpad Československa. Federální bezpečnostní sbor a jeho složky byly zrušeny a jejich činnosti přebrala Policie ČR. Během let 1993-2008 se Policie ČR měnila. Změna probíhala nejen v oblasti její struktury ale i v oblasti personální. Některé činnosti vykonávané složkami policie byly převzaty Ministerstvem vnitra a naopak. V určitých profesích došlo k nahrazení policistů civilními zaměstnanci. V roce 1993 vznikl Úřad kriminální policie (ÚKP), který prošel o dva roky později reorganizací, což mělo za následek vznik nových útvarů Služby kriminální policie. Některé útvary byly zcela vyjmuty a staly se samostatnými jednotkami Služby kriminální policie. V roce 2002 byly sloučeny dohromady úřady vyšetřování Policie ČR se Službou kriminální policie, čímž vznikl nový ucelený název Služba kriminální policie a vyšetřování. Nynější struktura Policie ČR je zobrazena v příloze č.1.

1.2 Historie legislativy a využití operativně pátracích prostředků sledování osob a věcí

Vzhledem k vývoji společnosti a nárustu kriminality ve společnosti docházelo k novelizačním právních úprav. Paralelně s těmito novelami se taktéž muselo reagovat na zdokonalování činnosti policie, metodiky a prostředků, které takové činnosti pomáhaly. Činnost, která pomáhala policejním orgánům řešit porušování veřejného pořádku a páchání trestné činnosti, byla vykonávána použitím operativně pátracích prostředků.

Operativně pátrací prostředky byly využívány už v 50. letech minulého století státní bezpečností (dále StB). Tehdy byly nazývány operativní technika. *„Jednalo se o používání prostředků pro tajné fotografování, filmování a pozorování, krátkodobý a dlouhodobý prostorový odposlech, pro získání informací z korespondencí a tajná technická prohlídka.*⁴ Již v tomto období bylo použití operativní techniky upraveno určitými předpisy, pokyny, nebo směrnicemi. Tyto právní úpravy byly z velké části velmi neurčité, což vedlo k jejich případnému zneužití, protože si pracovníci StB mohli jejich ne příliš srozumitelný obsah vysvětlovat po svém. Lze podotknout, že i v této době bylo hlavní zásadou použitelnosti této operativní techniky to, že její použití má být až tím krajním prostředkem pro získání důležitých informací. Stejně jako je to v dnešní době, bylo právě díky nedokonalosti právní úpravy jejich používání spíše impulzem pro rozpracování akcí. Zde je ale důležité podotknout, že podrobnější informace spojené s použitím této operativní techniky jsou velmi obtížně dohledatelné, a to na základě velmi malého dochovaného množství informačních zdrojů, ze kterých lze čerpat. Lze s jistotou zmínit že, *„z druhé poloviny 50. let se nedochovalo téměř nic, 60. a 70. léta byla do značné míry “vyskartována” a velká část materiálů z 80. let byla narychlo zničena v prosinci 1989. První známé předpisy pro odposlech telefonu a cenzuru korespondence jsou z r. 1949. Od r. 1954 byla operativní technika upravena “Směrnicemi o používání operativní techniky”, označovanými od r. 1955 jako A-oper-IX-1, z let 1955, 1957 a 1959. Po změně IX. správy MV (operativní technika) na VI. správu MV (správa operativní techniky)*

⁴ POVOLNÝ, Daniel. Operativní technika v rukou STB. 1. vydání. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2001, s. 2. Dostupné na: <http://www.policie.cz/soubor/operativni-technika-v-rukou-stb-nejen-steny-mely-usi-pdf.aspx>

v r. 1964 to pak byly směrnice A-oper-VI-1 z let 1964, 1969, 1972, 1980.⁵ Tajné fotografování a nahrávání zájmových objektů a osob bylo pro StB častým prostředkem k získávání důležitých informací.

Od roku 1956 bylo na základě důležitosti sledovaného objektu tajné fotografování rozděleno na fotografování kompromitující, normální, složité a běžné. Povolování kompromitujícího a složitého fotografování spadalo do kompetence ministra vnitra nebo jeho náměstka. Náčelník krajské správy ministerstva vnitra povoloval další dva instituty fotografování.

Tato úprava směrnic upravující fotografování a nahrávání zájmových osob takto fungovala do roku 1980. Pak během dvou následných let byla už jen doplněna a zpřesněna. „Podle této nové směrnice v sobě fotografování a pozorování zahrnovalo pozorování, fotografování, filmování a televizní záznam daných prostorů a osob. Pro jeho kontrolu a zabezpečení se zpravidla prováděl i odposlech. Vzhledem k tomu, že nebyla výslovně uvedena doba, po kterou mohlo být skryté fotografování a pozorování používáno, řídila se zřejmě podle doby odposlechu.“⁶

Po roce 1990 byl operativně pátrací prostředek pod názvem sledování osob a věcí využíván pro získávání informací a skutečností o páchání trestné činnosti již upraven v zákoně ČNR č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, a to v § 33 a § 34.

„§ 33

(1) Při odhalování úmyslných trestných činů a při zjišťování jejich pachatelů je služba kriminální policie a služba ochrany ekonomických zájmů oprávněna používat operativně pátrací prostředky.

(2) Při odhalování zvláště závažných úmyslných trestných činů anebo jiných úmyslných trestných činů, k jejichž stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní

⁵ směrnice k činnosti zpravodajské techniky, dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/uvod/rozkazy-smernice/smernice-k-cinnosti-zpravodajske-techniky/>

⁶ POVOLNÝ, Daniel. Operativní technika v rukou STB. 1. vydání. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2001, s. 2. Dostupné na: <http://www.policie.cz/soubor/operativni-technika-v-rukou-stb-nejen-steny-mely-usi-pdf.aspx>

smlouva, a při zjišťování jejich pachatelů, je služba kriminální policie a služba ochrany ekonomických zájmů oprávněna používat operativní techniku.

§ 34

Operativně pátrací prostředky

(1) Operativně pátracími prostředky se pro účely tohoto zákona rozumí sledování osob a věcí, využívání osob jednajících ve prospěch služby kriminální policie nebo služby ochrany ekonomických zájmů, používání krycích dokladů a používání nástrahové a zabezpečovací techniky.⁷

Po této zákonné právní úpravě upravovala sledování osob a věcí ještě podzákonná právní úprava NMV ČR č. 6/1997 o operativně pátrací činnosti a NMV ČR č. 66/1995, kterým se upravoval postup při vyžadování a používání sledování osob a věcí.

Vyžadování sledování bylo využíváno ve prospěch vyžadujícího policisty, který byl k tomuto oprávněn. Sledování osob a věcí prováděla specializovaná pracoviště služby kriminální policie, která vykonávala svou činnost na území celé České republiky. Jedním z celorepublikových specializovaných pracovišť byl Útvar operativní dokumentace služby kriminální policie, který byl díky následné reorganizaci policejních útvarů přejmenován na Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování. Tento policejní útvar prováděl činnost sledování osob a věcí především na základě žádosti útvaru pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie, služby policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti, ředitelství služby kriminální policie Policejního prezidia České republiky a dále inspekce ministra vnitra. Dalším institutem, který i nyní provádí sledování osob a věcí, jsou specializovaná pracoviště, která mají pro svou činnost vlastní územně vymezenou působnost. Tyto byly, a stále jsou, nazývány odbory operativní dokumentace krajských ředitelství.

Z hlediska toho, že operativně pátrací prostředky byly v této době obsaženy pouze v zákoně ČNR č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky a legislativa s tímto spojená byla nedostatečná, vyplývá, že získané informace

⁷ ČNR č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, platné ke dni 15.7.1991, § 33 a § 34

při činnosti sledování osob a věcí byly využity pro policistu vyžadujícího sledování pouze jako operativní informace, která vyžadujícímu policistovi umožnila směřování svého dalšího vyšetřování.

„Faktické nedostatky legislativních a organizačních norem byly spouštěčem dalších a velmi výrazných změn v trestně právních předpisech. Zejména novela trestního řádu č. 265/2001 Sb. přinesla významné legislativní a organizační změny. Největší změnou, která se dotkla operativně pátracích prostředků bylo, že tyto byly vyňaty ze zákona ČNR č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, který byl také novelizován na dnešní zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, a zařazení do trestního řádu. Jednalo se o operativně pátrací prostředky – předstíraný převod, použití agenta a sledování osob a věcí. V zákoně o policii zůstaly uvedeny pouze tzv. podpůrné operativně pátrací prostředky – informátor, krycí prostředky, zabezpečovací technika a zvláštní finanční prostředky.“⁸

Vyjmutím operativně pátracích prostředků ze zákona ČNR č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky a jejich zakotvením do trestního řádu, bylo velkou změnou pro procesní využití tohoto institutu v trestním řízení. Díky této změně jsou získané informace využívány jako důkazní prostředek, což před touto důležitou novelizací nebylo možné. Další výhodou tohoto je, že je zde možnost dohledu nad zákonností tohoto prostředku státními zástupci či soudy. Tímto došlo k vyšší ochraně lidských práv uvedených v Listině základních práv a svobod, které do té doby mohly být na základě nedostatečné legislativní úpravy porušovány.

⁸ BUDKA, Ivan a kol., *Vybrané problémy operativně pátrací činnosti*, Praha: PA ČR, 2010, str.10

2. Operativně pátrací prostředky

Operativně pátrací prostředky jsou taxativně vymezeny v zákoně č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) a to v § 158b. Jedná se o předstíraný převod, sledování osob a věcí, a použití agenta. Hlavní téma práce je operativně pátrací prostředek sledování osob a věcí, proto je podrobněji popsán v nadcházejících kapitolách.

2.1. Operativně pátrací prostředky – obecná charakteristika

V operativně pátrací situaci je třeba získávání různých informací, které jsou důležité pro vyšetřování, předcházení ale i rozkrývání trestné činnosti, která je obklopena okolo celé společnosti. Při operativně pátrací činnosti, kterou lze definovat jako *„ucelený systém speciálních kriminalistických postupů a metod používání operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků uskutečňovaný oprávněným policejním útvarem podle zvláštních právních předpisů a z nich vycházejících interních aktů řízení, převážně utajovaným způsobem, zaměřený k ochraně zájmů chráněných zákony a mezinárodními smlouvami v trestně právní oblasti a spočívající v soustavném získávání, shromažďování, prověřování, popřípadě v rozpracování operativních informací“*⁹, mohou orgány činné v trestním řízení užívat takové prostředky, postupy a metody, které směřují k získání nejdůležitějších informací k páchané trestné činnosti, nebo i k jejímu předcházení.

*„Spadají pod širší a komplexnější pojem operativně pátrací činnost. Operativně pátrací činnost je zvláštním uceleným systémem činností specializovaných orgánů, zpravidla utajovaným a průzkumného charakteru, reagujícím na informační signály často neurčité povahy, naznačující možnou souvislost s trestnou činností.“*¹⁰

V celkovém souhrnu je tedy lze charakterizovat jako speciální činnosti a postupy, které vykonávají policejní orgány, za účelem získání cenných informací a poznatků, které pomáhají zejména předcházet, odhalovat

⁹ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty PA ČR*, Praha: ABOOK s.r.o. 2017, ISBN: 978-80-906974-0-9, str. 173

¹⁰ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, str. 507

a objasňovat trestné činy, ale také vyhledávat, zajišťovat a zadokumentovat věcné důkazy, které jsou důležité pro trestní řízení.

„Důkaz § 89 odst. 2 TŘ

Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal orgán činný v trestním řízení, není důvodem k odmítnutí takového důkazu.“¹¹

V případě, je-li důkaz opatřen za podmínek, které nejsou v souladu se zákonem, nelze takto zjištěné skutečnosti jako důkaz v žádném případě využít.

„Zákon stanoví v § 158b základní podmínky pro použití operativně pátracích prostředků. Podmínkou pro jejich použití je:

a) řízení o úmyslném trestném činu

b) výhradním zaměřením jejich použití musí být získání skutečností důležitých pouze pro trestní řízení: musí jít o skutečnosti důležité pro dané trestní řízení o trestném činu, který je jeho předmětem

c) subsidiarita: použití je možné jen tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo dosažení jinak bylo podstatně ztíženo.

d) minimalizace: operativně pátrací prostředky mohou omezit práva a svobody osob jen v nezbytně nutné míře. Tuto nezbytně nutnou míru je nutno vykládat nejen z hlediska intenzity zásahu, ale i délky trvání.“¹²

Policejní orgán je oprávněn používat operativně pátrací prostředky, pokud jde o řízení o úmyslném trestném činu a byl-li k tomu pověřen příslušnou osobou. Příslušnou osobou se rozumí: „*ministr, pokud se jedná o policejní orgán, jde-li o útvar Policie České republiky, policejní prezident, jde-li o Generální inspekci bezpečnostních sborů, její ředitel, jde-li o útvar Vojenského zpravodajství, jeho*

¹¹ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění, § 89 odst. 2

¹² ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, str. 508

ředitel, jde-li o útvar Bezpečnostní informační služby, její ředitel, a jde-li o útvar Úřadu pro zahraniční styky a informace, jeho ředitel.“¹³

Rozsah a využití operativně pátracích prostředků nelze jakkoliv libovolně upravovat, nelze jakkoliv se odchylovat od zákonných postupů a policejní orgán jej smí použít pouze v mezích, které dovoluje zákon.

2.1.1. Předstíraný převod

Při předstírání převodu dochází k předstírání koupě, prodeje nebo jiného převodu předmětu plnění, ale taktéž některých věcí zvláštního charakteru.

Jedná se o takové věci, které pro jejich držení, nabytí nebo nakládání s nimi, podléhají určitému souhlasu, nebo jiné formě povolení. Jedná se například o různé druhy jedů, prekursorů, zbraní či střeliva apod. Dalším případem jsou takové věci, jako například některé druhy výbušnin nebo radioaktivní materiál, jejichž držení přípustné není. Poslední kategorií jsou věci, které si pachatel přisvojil při páchání trestného činu, nebo je takovým činem vytvořil nebo získal, nebo si takové věci dokonce pro páchání trestného činu sám vyrobil.

Použití předstíraného převodu je možné uskutečnit v případě, bylo-li vydáno státním zástupcem písemné povolení. Toto není potřeba tehdy, nesnese-li věc odkladu a neuskutečněním předstíraného převodu hrozí nebezpečí z prodlení. V takovém případě je ale povinnost policejního orgánu o takové povolení ex post zažádat. Pokud policejní orgán takové povolení do 48 hodin neobdrží, je povinností policejního orgánu předstíraný převod okamžitě ukončit a všechny informace, zjištěné při této činnosti, žádným způsobem nepoužít.

2.1.2 Použití agenta

Použití agenta je operativně pátracím prostředkem, pro jehož použití je oproti předstíranému převodu a sledování osob a věcí potřeba přísnějších

¹³ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) v posledním znění, § 158 b, odst. 1

podmínek. Důvodem je hlubší zásah do práv a svobod, které jsou zaručeny ústavními zákony.

Zákon pro tento institut stanoví: „Je-li vedeno trestní řízení pro zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, pro trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny, pro trestný čin pletichy v insolvenčním řízení podle § 226 trestního zákoníku, porušení o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e) a odst.2 až 4 trestního zákoníku, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 trestního zákoníku, pletichy při veřejné dražbě podle § 258 trestního zákoníku, zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku, přijetí úplatku podle § 331 trestního zákoníku, podplacení podle § 332 trestního zákoníku, nepřímého úplatkářství podle § 333 trestního zákoníku nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, je policejní orgán, pokud jím je útvar Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů, oprávněn použít agenta.“¹⁴

Pro použití agenta nemají oprávnění všechny policejní orgány, které jsou uvedeny v § 12 odst.2 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ale pouze příslušníci POLICIE ČR a GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ. Tito plní úkoly, které jim jsou ukládány řídicím policejním orgánem. Agent obvykle utajuje nejen svou příslušnost k policejním sborům, ale taktéž účel své činnosti. Pokud je to pro takový účel nutné, vytváří se vhodná operativní legenda o účelu agentovi činnosti. Za tímto účelem je možné provádět hospodářskou činnost, která vyžaduje zvláštní oprávnění, povolení nebo určitou registraci.

„Použití agenta povoluje na návrh státního zástupce vrchního státního zastupitelství soudce vrchního soudu. Povolení musí obsahovat účel a dobu použití agenta, údaje umožňující jeho identifikaci. Státní zástupce má povinnost od příslušného policejního orgánu vyžadovat údaje potřebné pro posouzení

¹⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) v posledním znění, § 158e

trvání důvodů pro použití agenta, pokud takové důvody pominou, dá se pokyn k bezodkladnému ukončení činnosti agenta. Policejní orgán je povinen státnímu zástupci předložit záznam.“¹⁵

Je zapotřebí, aby agent při plnění svých úkolů užíval a volil vhodné prostředky pro splnění svého úkolu, kterými není způsobena jakákoli újma na právech přítomných osob více než je nad rámec nutnosti. Agent disponuje pouze povinnostmi, které jsou stanovené zákonem č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), z čehož vyplývá, že jiné povinnosti nemá. *„Podle § 363 odst.1 trestní zákoník stanoví beztrestnost pro policistu plnícího úkoly jako agent, pokud se jako člen organizované zločinecké skupiny nebo organizované skupiny, na jejichž činnosti se účastní nebo ji podporuje, dopustí trestných činů zvláště taxativně vyjmenovaných v § 312c, odst. 2 tr. zák., pokud se jich dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny., ve spojení s organizovanou skupinou nebo spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny anebo jejímu spáchání předejít.“¹⁶*

Zde je zapotřebí podotknout, že v očích společnosti by mohlo být poukazováno na to, zda se nejedná o tzv. policejní provokaci.

„Právní řád České republiky přímo nevymezuje, co lze považovat za policejní provokaci, a výslovně se nevyjadřuje k její přípustnosti. Pravomoci orgánů činných v trestním řízení, včetně policejních orgánů jsou upraveny v trestním řádu a v tomto směru je nutné rozlišovat aktivity policie v době předcházející naplňování znaků skutkové podstaty a aktivity policie v době, kdy jednání pachatele již naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu, aniž by bylo toto jednání iniciováno policií.“¹⁷

„O policejní provokaci či nepřípustnou ingerenci policejního orgánu do skutkového děje nemůže jít za situace, kdy policie pouze reaguje na již projevený

¹⁵ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, str.510-511

¹⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, [2009]-. Glosátor. ISBN 978-80-7502-395-7. str. 900

¹⁷ policejní provokace - NS-ČR/Judikaty.info. Judikatura - Judikáty - Rozsudok [online].

Copyright © všechna práva vyhrazená [cit. 23.02.2022]. Dostupné z:

<https://www.judikaty.info/cz>

zájem pachatele uskutečnit trestné jednání (např. nelegální obchod se střelnými zbraněmi a střelivem) a jestliže k tomu policejní orgán případně využije některé aktivity, s nimiž zákon počítá, např. předstíraný převod podle § 158c tr. ř. a použití agenta podle § 158e tr. ř. (viz zejména stanovisko publikované pod č. 51/2014 Sb. rozh. tr. a rozhodnutí uveřejněné pod č. 2/2015-III. Sb. rozh. tr.).

Povahu nepřipustné provokace pak nemá ani jednání soukromé osoby, k němuž došlo bez podnětu či kontroly policejního orgánu a kterým taková osoba vyvolala spáchání určitého trestného činu jinou osobou. Proto trestní odpovědnost pachatele trestného činu (např. zločinu provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence podle § 265 tr. zákoníku) zůstává nedotčena i v případě, že čin spáchal pod vlivem soukromé osoby, která jej naváděla k tomuto činu, podněcovala ho anebo se jinak přičinila o spáchání činu nebo o jeho dokonání (např. tím, že reagovala na zájem pachatele o nákup vojenských zbraní a nabídla mu jejich prodej), avšak sama nejednala z podnětu policejního orgánu ani pod jeho kontrolou. Takovou soukromou osobu by bylo možno postihnout pro trestnou součinnost, zejména pro účastenství ve formě návodu k trestnému činu podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, jestliže se (hlavní) pachatel alespoň pokusil o trestný čin. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2016, sp. zn. 5Tdo 1051/2016, ECLI:CZ:NS:2016:5.TDO.1051.2016.1)¹⁸

¹⁸ Nejvyšší soud / Agent, návod, policejní provokace, předstíraný převod, § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), § 158c tr. ř. (zákon č. 141/1961 Sb.), § 158e tr. ř. (zákon č. 141/1961 Sb.). Nejvyšší soud / Titulní stránka [online]. Copyright © [cit. 23.02.2022]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web

3. Sledování osob a věcí

Tato kapitola je věnována hlavnímu cíli této bakalářské práce. Je zde podrobněji rozebrána problematika tohoto operativně pátracího prostředku, který je pro činnost orgánů činných v trestním řízení velmi klíčový. Je zde uvedena obecná charakteristika, seznámení se základními pojmy, vyžadování, povolování až po jeho skončení a protokolaci.

Sledování osob a věcí je upraveno v § 158 d zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

3.1. Obecná charakteristika

Sledování osob a věcí lze charakterizovat jako činnost speciálně vycvičených policistů zařazených na specializovaných pracovištích, kteří svou činností získávají poznatky a skutečnosti pro vyžadujícího oprávněného policistu. Tato činnost probíhá utajeným způsobem zejména pomocí tzv. kontaktního sledování, které spočívá ve vizuálním pozorování a za pomoci technických a jiných prostředků, mezi které patří zejména optické, elektrotechnické, fototechnické, radiotechnické a jiné prostředky. Během této činnosti jsou zároveň pořizovány obrazové, zvukové ale i písemné nebo datové záznamy, které mohou být v trestním řízení použity jako důkaz.

Je důležité podotknout, že v situaci, ve které je sledováním zjištěno, že sledovaná osoba komunikuje se svým obhájcem, je povinen policejní orgán pořizovaný záznam zničit, a veškeré poznatky, které byly v takovém případě zjištěny, nijak dále nepoužít.

V průběhu provádění sledování osob a věcí je důležité dodržování určitých zásad. První zásadou je utajenost, při níž je zapotřebí, aby činnost pracovníků specializovaných pracovišť v prostoru, ve kterém je prováděno sledování, nebyla podezřelá pro okolí, ale hlavně pro sledovanou osobu. Aktivnost je druhou zásadou, která se vztahuje ke každému policistovi vykonávajícímu sledování. Je důležité, aby policista prokazoval při výkonu sledování vlastní aktivitu, která spočívá ve správné analýze situací a následně správně užití reakce na nastalé situace. Tato zásada je důležitá pro úspěšné dosažení stanoveného cíle

sledování. Poslední zásadou je zásada hodnověrnosti a úplnosti faktů, které jsou zjištěny pracovníky specializovaných pracovišť. Na základě zjištěných skutečností a poznatků policisty specializovaného pracoviště není již nutné, aby tyto informace byly dále jakkoliv prověřovány.

3.2 Specializovaná pracoviště, pracovní skupiny a jejich vybavení

3.2.1 Specializovaná pracoviště

Mezi specializovaná pracoviště Policie České republiky zabývající se sledováním osob a věcí patří Útvar zvláštních činností kriminální policie a vyšetřování (ÚZČ SKPV) a jeho organizační články. Tento policejní útvar především provádí sledování osob a věcí, řídí a zajišťuje činnost systémů centralizované ochrany, ale taktéž provádí odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Je jediným útvarem, který svou činnost provádí na celém území České republiky. Dalšími útvary Policie České republiky vykonávajícími činnost sledování jsou odbory operativní dokumentace služby kriminální policie a vyšetřování (OOD SKP), které jsou specializovanými pracovišti spadajícími pod Krajská ředitelství PČR s vymezenou působností pro daný kraj. Toto ale neznamená, že tato pracoviště smí provádět svou činnost pouze na území kraje, ale v určitých případech svou činnost mohou provádět i mimo svou krajskou působnost, ale taktéž i v případech přeshraničního sledování. Posledním útvarem je Odbor technické ochrany, který je organizačně zařazen pod krajská ředitelství (OTO KŘP).

Každé specializované pracoviště má pro výkon sledování sestavené pracovní skupiny vybavené technickými prostředky, služebními dopravními prostředky a dalšími prostředky důležitými pro výkon činnosti sledování. Jejich rozsah, počet a složení záleží na každém odboru a jejich organizaci.

3.2.2 Pracovní skupiny

Činnost pracovních skupin je velice specifická. Práce těchto specializovaných pracovišť provádějících sledování je prací kolektivní, a právě

složení a vybavení pracovních skupin je předpokladem úspěšného plnění úkolů, které jsou na tato pracoviště kladeny. Pracovní skupina je většinou složena z 9-15 pracovníků, v jejímž čele stojí vedoucí pracovní skupiny tzv. „parták“, který má jednoho zástupce. Vedoucí pracovní skupiny zodpovídá za průběh sledování, vede celou pracovní skupinu v průběhu sledování, rozděluje úkoly ostatním pracovníkům skupiny, komunikuje s oprávněnými a vedoucími policisty, a zodpovídá za činnost celé pracovní skupiny vedoucímu pracovníkovi.

Každá pracovní skupina by měla být složena z různorodých pracovníků. Důležitou roli při sestavování pracovní skupiny hraje věkové rozhraní, osobnostní i charakteristické rysy pracovníků, styly oblékání, chování, zastoupení obou pohlaví apod.

Důležitost těchto různých charakteristik lze popsat na příkladu:

Pokud by sledování zájmové osoby probíhalo v prostoru, kde se odehrávají sportovní aktivity, v rámci konspirace není vhodné poslat do takového prostoru pracovníka, který je vyšší věkové kategorie, zcela nesportovního typu a případně s nízkými znalostmi o dané sportovní činnosti. Naopak by se měl do takového prostředí vyslat pracovník, který je sportovně založený, již od pohledu do takovéto společnosti a prostoru zapadá a tím nevzbuzuje žádné podezření ve svém okolí a už vůbec ne v samotném sledovaném objektu.

Nebo v případě zjišťování činnosti zájmové osoby v prostředí restauračního zařízení, kde lze zjistit důležité skutečnosti spojené s trestnou činností nebo dokonce zadokumentovat kontakt s případným stykem sledované osoby, který by mohl být spolupachatelem sledovaného, nelze do prostoru vyslat pracovníka, který se do restauračního zařízení zcela nehodí, ale vyše se takový pracovník, který není nápadný svému okolí a žádným způsobem na sebe nepoutá pozornost jiných a už vůbec ne sledované osoby, ani jejich případných kompliců. V takovém případě lze využít dvojice pracovníků, kteří mohou tvořit pár, a proto v takovém prostředí nevzbudí žádnou negativní pozornost.

3.2.3 Technické vybavení pracovní skupiny

Hlavním cílem při výkonu operativně pátracího prostředku sledování je získání a zadokumentování činnosti sledovaného (skutečností důležitých pro

trestní řízení). Pro dosažení tohoto cíle, je pracovní skupina specializovaného pracoviště vybavena nejrůznějšími technickými a jinými prostředky.

Mezi nejdůležitější pracovní pomůcky patří radiotechnické prostředky, fotodokumentační prostředky, nahrávací prostředky (camcordery) a další pomůcky, které umožňují splnění cíle sledování. Jsou jimi zejména:

Spojovací technika, do které patří radiová spojení pracovní skupiny, radiové spojení ve služebních vozidlech, služební mobilní telefony. Tato technika je důležitá pro komunikaci mezi pracovníky pracovní skupiny, mezi pracovní skupinou a zároveň slouží jako spojení mezi vedoucím pracovní skupiny s pracovníkem stálé služby, vedoucím specializovaného pracoviště i s oprávněným vyžadujícím policistou pro předávání důležitých informací souvisejících s probíhající akcí.

Obrázek 1 - VKV radiostanice Hvězda V používané skrytě v 60-70.letech¹⁹

Každá pracovní skupina je vybavena fotoaparátem tzv. zrcadlovkou. Bez tohoto prostředku se pracovník specializovaného pracoviště vykonávající činnost sledování neobejde, proto patří mezi nejdůležitější pomůcky pracovní skupiny. Není striktně nařízeno, která značka má být na specializovaných pracovištích

¹⁹ Obrázek 1 - VKV radiostanice Hvězda V používané skrytě v 60-70.letech, zdroj: autor

(a to nejen na pracovištích provádějících sledování, ale v celém spektru policejních orgánů) používána. Nejčastěji policejní orgány používají značky Canon nebo Nikon.

Každá zrcadlovka je vybavena objektivem či teleobjektivem, u nichž je velmi důležitá charakteristika a hlavní parametry objektivů nebo teleobjektivů, kterých existuje široká škála určená pro různé typy fotodokumentace. Pro získání informací určitého prostředí a jeho zadokumentování se používá objektiv „širokoúhlý“, který má široký záběr pro zachycení dokumentovaného prostředí. Tento druh objektivu využívá pracovní skupina při obhlídce zájmového prostředí, ve kterém bude prováděno sledování. Nejčastěji je používána zrcadlovka s teleobjektivem, která pomáhá pracovní skupině udržet si bezpečnou vzdálenost od sledované osoby, ale zároveň umožňuje činnost sledovaného zadokumentovat. Díky vlastnostem, kterými teleobjektivy disponují, může pracovní skupina bezpečně a v rámci konspirace získat důležité informace pro zadávajícího policistu. Je nutné, aby byly vybírány fototechniky odpovídající nejnovějším technickým parametrům a umožňovaly pořizování kvalitní dokumentace v různých podmínkách. Proto nejdůležitějšími vlastnostmi jsou světelnost objektivů, ohnisková vzdálenost a u teleobjektivů přibližovací vzdálenost – tzv. zoom. Nelze říci, že čím větší „zoom“, tím lépe. V případě užití vysokého přiblížení sledované osoby způsobuje tento zoom snížení ostrosti fotografie, proto je důležité, aby parametry byly správně nastavené v celkové charakteristice používaného teleobjektivu/objektivu.

Vedle zrcadlovky, využívající se spíše otevřeným způsobem, pracovní skupina disponuje také kompaktními fotoaparáty, které naopak ve většině případech slouží pro skryté využití tzn. skryté zadokumentování osob či věcí v případech, kdy nelze využít velkou a těžkou zrcadlovku. Často je tento fotoaparát využíván v místech, která bývají uzavřené – např. budovy, obchody, restaurace. Důležité parametry tohoto prostředku se odlišují od parametrů zrcadlovky s objektivem/teleobjektivem. Vlastnosti přiblížování „zoom“ nejsou u kompaktních fotoaparátů příliš důležité. Nejdůležitější vlastností tohoto fotoaparátu je světelnost, která je potřebná pro dokumentaci v horších světelných podmínkách, které bývají v uzavřených prostorech. Často se jedná

o fotoaparáty menších rozměrů, či přímo o mini kompaktní fotoaparáty, které se často zabudovávají do prostředků, které jejich použití skrývají. V takovém případě se jedná o tzv. "kamufly".

Obrázek 2 - mini fotoaparát pro skryté užití, r. 1967²⁰

Obrázek 3 - pouzdro na skrytý fotoaparát tzv. kamoufl užíván v 60.letech²¹

Camcordery jsou prostředky, které patří mezi základní vybavení pracovní skupiny, a jsou využívány oběma způsoby, tj. otevřeným i skrytým použitím.

²⁰ Obrázek - mini fotoaparát pro skryté užití, r. 1967, zdroj: autor

²¹ pouzdro na skrytý fotoaparát tzv. kamoufl užíván v 60.letech, zdroj: autor

I u této techniky jsou důležité funkční a výkonné parametry, na které jsou při výběru kladeny stejné nároky jako při výběru fotoaparátů. Zde bych ráda uvedla příklad, ve kterém lze poukázat na důležitost používání nahrávacích zařízení a jejich parametrů v následujícím příkladu:

Případ přepadení bankovní instituce, při které byla osoba páchající trestný čin loupeže zadokumentována vnitřními bezpečnostními kamerami. Poznání osoby pouze podle nahraného videa, na kterém byl zachycen pachatel v tmavém oblečení, černých slunečních brýlích a další identifikační znaky byly z kriminalistického hlediska nepoužitelné. Na záznamu byl ale viditelný identifikační znak pachatele, který při chůzi viditelně kulhal a jeho pohyby dolních končetin byly specifické. Policisté měli rozpracovanou podezřelou osobu, na kterou využili operativně pátrací prostředek sledování, jehož hlavním cílem bylo pořízení záznamu sledované osoby při chůzi. Díky použití camcorderu byl pořízen videozáznam, na jehož základě bylo při srovnání se záznamem z bankovní instituce provedeno ztotožnění osoby na základě identifikačních znaků viditelných na obou záznamech.

Prostředek pro kontrolu okolí např. sledovaného objektu (věci, budovy, prostoru) je dalekohled, při jehož použití může pracovník provádějící sledování prohlédnout a zkontrolovat okolí, ve kterém má být sledování prováděno, aby zajistil vhodné podmínky pro sledování, ale také aby zabezpečil bezpečnost při provádění sledování tím, že zjistí, zda se v okolí nepohybují nepovolané osoby, nebo osoby, které by mohly narušit činnost pracovníků, a tím by mohla být ztížena činnost sledování.

Noktovizory či termovize jsou prostředky, které lze zmínit pouze sporadicky. Přesto že patří do vybavení specializovaných pracovišť, jejich používání není příliš časté.

Dalšími důležitými prostředky, které jsou využívány při sledování jsou GPS lokátory. Tyto prostředky jsou používány specializovanými pracovišti vykonávajícími sledování poměrně často, ale jejich použití probíhá ve spolupráci s ÚZČ SKPV, který zastává jejich instalaci na zájmový objekt (např. motorové vozidlo sledované osoby) a zajišťuje další technické věci s tímto spojené (možné

mobilní aplikace, software, ale taktéž povolení na použití technického prostředku apod.). GPS lokátory jsou pro pracovní skupinu vykonávající činnost sledování velice prospěšný prostředek, který pracovní skupině pomáhá v některých obtížných situacích při sledování. Existuje mnoho druhů GPS lokátorů, které fungují na základě signálů mobilních operátorů, speciálních softwarů, online přes internetové připojení apod. Je třeba podotknout, že je třeba se spoléhat více na lidské schopnosti než schopnosti techniky, protože, i když se stále tyto prostředky zdokonalují, tak i ty nejlepší technické prostředky mohou v některých situacích selhat – nízké pokrytí mobilního operátora, nízká rychlost přenosu internetových dat, přes které GPS fungují, nebo prachobyčejné rušičky signálů apod.

Modernizace technických prostředků pracovních skupin je důležitým krokem pro úspěšné plnění cílů těchto specializovaných pracovišť. Proto se již objevují ve vybavení pracovních skupin drony. Pracovní skupina využívá tento prostředek pro získání a následné zpracování informací o zájmovém prostředí a jeho blízkého okolí, ve kterém má být sledování prováděno. Na základě takto získaných informací je možné správně připravit postup následného výkonu sledování.

Všechny tyto prostředky musí být použity na základě zákona. Při srovnání technických prostředků specializovaných pracovišť s prostředky užívanými v soukromého sektoru, lze říci, že některá technika používaná bezpečnostními sbory, je krok za technikou, která je v dnešní době používána v soukromém sektoru a pořízení takové techniky je velmi snadné. V dnešním moderním světě takovéto prostředky nalezneme v nabídkách různých kamenných prodejen i e-shopů pod názvem „špionážní technika“. Díky této možnosti jsou tyto prostředky dostupné pro každého a velmi často disponují lepšími parametry než prostředky používané specializovanými pracovišti.

Obrázek 4 - ukázka sledovacích prostředků dostupných na e-shopech²²

3.2.4 Služební dopravní prostředky

Každé pracoviště bezpečnostních sborů má služební dopravní prostředky. I specializovaná pracoviště disponují svými služebními dopravními prostředky, které se ve velkém měřítku liší od klasického označení a složení policejních vozů.

V rámci určitých důvodů nelze rozebrat dopravní služební prostředky specializovaných pracovišť příliš podrobně. Lze zde tedy pouze uvést, že pro potřeby činnosti sledování je používána široká škála druhů služebních vozidel, která zapadají do každodenního provozu společnosti. Je důležité, aby pracovní skupiny specializovaných pracovišť měly ve svém vozovém parku vozidla s patřičným vybavením potřebným pro výkon sledování. Jelikož mezi sledovanými osobami může být kdokoli, je třeba si uvědomit, že vozidla musí být schopna udržet rychlost i s výkonnějšími vozidly, která mohou sledované osoby užívat. Zároveň je důležité, aby pracovní skupina byla schopna činnost sledování vykonávat i v hůře dostupných terénech, proto by měla být na specializovaných pracovištích zařazena vozidla s pohonem 4x4 nebo typu SUV či offroad. Přesto, že nelze uvést další podrobnější informace

²² obrázek 4 – ukázka sledovacích prostředků dostupných na e-shopech, zdroj: <https://www.spyshop24.cz/skryte-kamery-111>

k této problematice, lze uvést praktický příklad, jak by mohlo vypadat chybné složení vozidel určených pro potřeby výkonu sledování.

Například v případě, že by pracovní skupina měla složení vozidel stejné značky, nebo značek příliš podobného vzhledu, podobných odstínů barev, je pravděpodobné, že v takovém případě by zde existovala možnost dekonspirace nebo by mohla nastat taková situace, ve které by sledovaná osoba nabyla podezření, že je sledována. Lze tedy říci, že některé značky vozidel jsou si velice typově podobné, a pokud mají i podobný barevný odstín a pokud osoba není znalec automobilových značek, lze si takové druhy vozidel splést a označit je za jedno a totéž vozidlo. *(pozn. níže uvedená podobnost je pouze ilustrativní)*

Obrázek 5 - ukázka podobnosti vozidel ²³

Důležitým faktem je, že pracovníci specializovaných pracovišť tráví většinu pracovní doby zejména ve služebním dopravním prostředku, a vozidlo je proto pro pracovníky hlavní „kancelář“. I proto je třeba mít na paměti, aby vnitřní výbava vozidel obsahovala pro pracovníky specializovaného pracoviště nejen bezpečnostní, ale i komfortní prvky pro celou osádku vozidla. Mezi takové prvky

²³ obrázek 5 – ukázka podobnosti vozidel, zdroj: <https://www.sekizsilindir.com/2017/04/skoda-karoq-yeni-yeti.html/skoda-karoq-vs-seat-ateca>

patří veškeré druhy bezpečnostních asistentů, ABS, ARS, AirBag, kamery, vyhřívaná sedadla, klimatizace apod.

Dalšími dopravními prostředky používanými specializovanými pracovišti jsou motocykly. Tyto jsou využívány v případech, kdy sledovaná osoba taktéž využívá motocykl, nebo v takovém případě, ve kterém se sledovaná osoba pohybuje vozidlem, kterému díky svému nestandardnímu výkonu služební vozidla specializovaných pracovišť nestačí. V takovém případě se jedná o vzácnější typy vozidel. Pokud ale takováto situace nastane, je zde vhodné zamyslet se nad tím, zda užití sledování specializovaným pracovištěm není spíše kontraproduktivní a ze sledování se nestává pronásledování, které je spíše důvodem pro ukončení činnosti sledování.

Pracovní skupiny jsou vybaveny nejen osobními automobily a motocykly. Ale také disponují (elektro) koly a koloběžkami. Tyto dva další „dopravní prostředky“ jsou taktéž velmi významnou výbavou pracovní skupiny. V dnešní době je velmi časté, že se lidé ve městech pohybují pomocí elektrokol či koloběžek. Po rozšíření trendu on-line zapůjčení a sdílení kol či koloběžek ve městech za použití mobilních aplikací bylo zapotřebí, aby specializovaná pracoviště na tento nový trend zareagovala a činnost sledování mohla být prováděna i za takovýchto čím dál častěji objevujících se situací. Proto byly pracovní skupiny vybaveny i těmito prostředky, které mohou pracovníci specializovaných pracovišť kdykoliv využít.

3.3 Postup při vyžadování a povolování sledování osob a věcí

Aby mohl být prováděn operativně pátrací prostředek sledování osob a věcí, musí být dodržen určitý legislativní postup od jeho vyžadování, povolování až po jeho následné využití.

3.3.1 Vyžadování

Vyžadovat sledování osob nebo věci je v kompetenci pouze oprávněných policistů, a to formou schválené žádosti o sledování. Tato žádost musí být řádně vyplněna všemi náležitostmi a poté předána příslušnému specializovanému pracovišti vykonávající sledování. *„Oprávněný policista a schvalující vedoucí policista odpovídají za to, že žádost je podávána v souladu správním řádem ČR a obsahuje všechny náležitosti. Žádost o sledování se označí stupněm utajení způsobem stanoveným právním předpisem“²⁴*

„Stupeň utajení se na utajovaném dokumentu v listinné podobě vyznačí v horní a dolní části uprostřed na každé straně utajovaného dokumentu obsahující informace. Stupeň utajení lze vyznačit i u jednotlivých odstavců utajovaného dokumentu podle stupně utajení v nich obsažených utajovaných informací. Označení příslušného stupně utajení u odstavce se provede vyznačením příslušného stupně utajení podle odstavce 1, a to v závorce před text a za text příslušného odstavce. V případě označení stupně utajení u odstavce musí být na téže straně utajovaného dokumentu příslušným stupněm utajení vyznačeny všechny odstavce obsahující utajované informace. Jedná-li se o utajovaný dokument poskytnutý cizí mocí, vyznačí se stupeň utajení, včetně zkratky podle § 21 odst. 2 zákona pouze na první straně utajovaného dokumentu; umístění zkratky u stupně utajení se řídí příslušnou mezinárodní smlouvou. Není-li možné stupeň utajení vyznačit podle věty první, vyznačí se jiným vhodným způsobem.“²⁵

²⁴ ZPPP č. 209 ze dne 30. prosince 2008, kterým se upravuje postup při vyžadování sledování osob a věcí pro účely trestního řízení, čl. 6.

²⁵ vyhláška č.529/2009 Sb. o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací, §5, odst. 3.

Ještě předtím, než je vlastní písemná žádost o povolení tohoto operativně pátracího prostředku podána státnímu zástupci nebo soudci, je potřeba, aby oprávněný policista vyžadující sledování a vedoucí policista projednali veškeré možnosti spojené s využitím operativně pátracího prostředku sledování. Během projednávání žádosti o sledování je zapotřebí, aby vyžadující policista uvedl veškeré důležité informace, a to i takové, které nejsou zcela prověřené. Takové informace mohou pracovníkům vykonávajícím sledování umožnit snadnější přípravu výkonu sledování, a na základě nichž mohou být připraveni na případné nezvyklé chování sledované osoby a mohou na takové chování rychleji reagovat.

Žádost o sledování, kterou při projednávání předkládá vyžadující policista specializovanému pracovišti, musí obsahovat určité informace. Takovými informacemi jsou již získané a prověřené informace, které jsou důležité pro vlastní výkon sledování.

„Jedná se především o tyto informace:

a) krycí název akce, (např. „UKAZKA00“)

b) charakteristika objektu sledování, zejména:

1. identifikační údaje objektu sledování (např. Josef Vzorový, datum narození, rodné číslo)

2. veškeré dostupné údaje o současné i předcházející trestné činnosti objektu sledování,

3. znalosti objektu sledování o práci Policie České republiky, zda byl v minulosti sledován, zda je ozbrojen,

4. povahové vlastnosti, způsob života, záliby, ustálené zvyky a zvláštnosti chování,

c) cíl sledování (získávání skutečností důležitých pro trestní řízení, zadokumentování osob, se kterými zájmová osoba přijde do styku, adresy, které zájmová osoba navštěvuje, nebo na kterých se zdržuje a místa, která mohou být spojena s trestnou činností atd.)

d) *charakter prostředí, ve kterém má být sledování prováděno,*

e) *další údaje a informace, důležité pro organizaci sledování, zejména*

1. denní režim objektu sledování, informace o místech, kde se pohybuje, údaje o zaměstnání, (pokud toto není cílem sledování)

2. údaje o rodinných příslušnících včetně foto,

3. upozornění na všechna předchozí opatření vůči objektu sledování nebo jeho okolí a na opatření, která budou v průběhu sledování trvat,

4. zda udržuje kontakty na současné i bývalé policisty nebo zaměstnance soukromých bezpečnostních agentur,

5. skutečnosti svědčící o možném ohrožení života a zdraví policistů,

f) *jaké dopravní prostředky objekt sledování vlastní či používá a dopravní prostředky rodinných příslušníků a předpokládaných styků,*

g) *spolupráce s oprávněným policistou,*

h) *konkretizace požadavku na pořizování obrazových, zvukových nebo jiných záznamů,*

i) *zda je vyžadováno zpracování dat souvisejících s poskytováním telekomunikačních služeb.*²⁶

Po důkladném projednání žádosti vedoucí specializovaného pracoviště posoudí, je-li možné sledování ve stanoveném rozsahu a termínu vykonat. Přihlédne při tom ke všem nezbytným podmínkám i možnostem důležitým pro výkon sledování. Poté rozhodne, zda je sledování proveditelné, či naopak, a označí své stanovisko na projednávanou žádost.

Po všech těchto úkonech vyžadující policista projednanou žádost podá státnímu zástupci nebo soudci. Na základě předložených informací uvedených

²⁶ ZPPP č. 210 ze dne 30. prosince 2008, *kterým se upravuje postup specializovaných pracovišť při používání operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí*, čl. 11, odst. 2

v projednané žádosti státní zástupce či soudce rozhodne, zda sledování schválí a následně vydá písemné povolení.

3.3.2 Povolení

Povolení sledování osob a věcí může vydat státní zástupce nebo soudce. Rozhodnutí, kdo povolení sledování udělí, závisí na tom, do kterých ze základních práv má být zasahováno a v jakém rozsahu. Na základě tohoto trestní řád stanoví:

„Sledování, při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, lze uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce.

Pokud má být sledováním zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo jím má být zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků, lze je uskutečnit jen na základě předchozího povolení soudce. Při vstupu do obydlí nesmějí být provedeny žádné jiné úkony než takové, které směřují k umístění technických prostředků.

Povolení sledování lze vydat jen na základě písemné žádosti. Žádost o sledování musí být odůvodněna podezřením na konkrétní trestnou činnost a jsou-li známy, též údaji o osobách či věcech, které mají být sledovány. V povolení musí být stanovena doba, po kterou bude sledování prováděno a která nesmí být delší než šest měsíců. Tuto dobu může ten, kdo sledování povolil, na základě nové žádosti písemně prodloužit vždy na dobu nejvýše šesti měsíců.“²⁷

I přesto, jak je výše uvedeno, že sledování lze provádět pouze na základě písemného povolení, existují zákonem vymezené výjimky.

„Nesnese-li věc odkladu a nejde-li o případy uvedené v odstavci 3, lze sledování zahájit i bez povolení. Policejní orgán je však povinen o povolení bezodkladně

²⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění, § 158b odst. 2, 3 a 4

dodatečně požádat, a pokud je do 48 hodin neobdrží, je povinen sledování ukončit, případný záznam zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.

Bez splnění podmínek podle odstavců 2 a 3 lze sledování provést, pokud s tím výslovně souhlasí ten, do jehož práv a svobod má být sledováním zasahováno. Je-li takový souhlas dodatečně odvolán, sledování se neprodleně zastaví.“²⁸

3.3.3 Doručení žádosti a povolení specializovanému pracovišti

V případě, že je žádost schválena, je oprávněný policista vyžadující sledování předat tuto žádost specializovanému pracovišti a to nejpozději 3 dny před tím, než má být sledování zahájeno. K této žádosti je nutné přiložit písemné povolení státního zástupce nebo soudce. Pokud se jedná o případ, ve kterém osoba souhlasí s vlastním sledováním, přiloží se k žádosti její výslovný souhlas.

„Při doručení žádosti je policista specializovaného pracoviště oprávněn stanovit po dohodě nutný podíl oprávněného útvaru na předběžných opatřeních, jako je zejména vytvoření podmínek pro obhlídku míst důležitých pro výkon sledování, získání opěrného bodu, vypracování plánu zajištění sledování nebo vystavení objektu.“²⁹

3.4 Výkon sledování

Pokud je sledování zahájeno, specializované pracoviště je povinno založit spis o sledování. V případě, že si vyžadující policista neklade některé jiné zvláštní požadavky, je tento spis veden pod stupněm utajení „VYHRAZENÉ“.

„Spis sledování obsahuje:

a) sběrný arch,

²⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění, § 158b odst. 5, 6

²⁹ ZPPP č. 209/2008, kterým se upravuje postup při vyžadování sledování osob a věcí pro účely trestního řízení, čl. 9, odst. 2

- b) schválenou žádost,*
- c) povolení nebo souhlas osoby, do jejíchž práv a svobod má být sledováním zasahováno,*
- d) plán sledování, byl-li zpracován,*
- e) záznamy o průběhu sledování,*
- f) záznamy o mimořádných událostech,*
- g) jiné záznamy,*
- h) popis pořízené obrazové či zvukové dokumentace,*
- i) kontrolní list.“³⁰*

3.4.1 Příprava pracovní skupiny

Ještě před tím, než se sledování osoby nebo věci pracovní skupinou zahájí, je zapotřebí provést jeho důkladnou přípravu. Ta spočívá především v důsledné obhlídce místa a blízkého okolí, ve kterém má být sledování prováděno. Jedná se o místa obsažená v žádosti od vyžadujícího policisty.

Pracovníci specializovaného pracoviště si utajovaným způsobem podrobně obhlédnou místa, ze kterých by bylo možné provést záchyt sledované osoby, zjistí možnosti příchodových a odchodových cest, zároveň zjištění možných příjezdových a odjezdových tras, míst odjezdů MHD a další potřebné informace vztahující se k okolí sledované osoby.

Na základě těchto získaných informací vedoucí policista vypracuje teoretický plán, ve kterém stanoví, jakým způsobem bude možné rozmístit pracovní skupinu ve sledovaném prostoru, rozhodne o možných způsobech zachytávání zájmové osoby a o použití případných dalších prostředků potřebných pro dosažení cíle sledování. Vedoucí policista je pro potřeby přípravy

³⁰ ZPPP č. 210 ze dne 30. prosince 2008, kterým se upravuje postup specializovaných pracovišť při používání operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí, čl. 22, odst. 2

ale i během průběhu sledování oprávněně využívat policejních ale i dalších evidencí potřebných pro výkon sledování.

„V případech, kdy se předpokládá zvýšená složitost sledování, může specializované pracoviště provádějící sledování zpracovat plán sledování, který obsahuje:

a) textovou část

1. charakteristiku místa, kde bude sledování započato,

2. návrhy na:

2.1. použití technických a maskovacích prostředků,

2.2. způsob poznání a zachycení objektu sledování,

2.3. organizaci dalšího sledování,

b) grafickou část

1. plán prostoru, kde bude probíhat záchyt objektu sledování s vyznačením sil a prostředků

2. obrazovou dokumentaci místa záchytu“³¹

V dnešní moderní době je mnoho dostupných podrobných mapových podkladů pro zpracování nákresu nebo plánu sledovaného prostoru. Jedná se zejména o dostupné mapové podklady internetových prohlížečů, které disponují různými druhy zobrazení (turistické, dopravní, letecké). Jedním z často používaným zobrazením mapových podkladů je tzv. „street view“ zobrazení, který je důležitým pomocníkem pracovní skupiny. Toto zobrazení umožňuje pracovní skupině prohlédnout si v digitální podobě zájmová místa jako např. ulice, stavby, budovy, které se nachází ve sledovaném prostoru, jak ve skutečnosti vypadají. Je důležité ale mít na paměti, že i přes tyto digitální vymoženosti je důležité spoléhat se na zjištěné informace o zájmovém okolí získané vlastním pozorováním, protože ne každé mapové podklady jsou aktuální,

³¹ ZPPP č. 210 ze dne 30. prosince 2008, kterým se upravuje postup specializovaných pracovišť při používání operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí, čl. 13, odst. 3

což znamená, že novostavby, zástavby bytových domů, zahrady apod. nemusí být ještě v mapových podkladech obsaženy.

3.4.2 Instruktaž

Poté, co je dokončena příprava pro výkon sledování, následuje instruktáž pracovní skupiny vedoucím policistou. Během instruktáže vedoucí policista seznámí pracovní skupinu se všemi důležitými informacemi, zejména s hlavním cílem sledování. Je velmi důležité pracovní skupinu upozornit na veškeré poznatky, které by mohly výkon sledování jakkoliv ztěžovat, např. nesdělení informací o znalosti zájmové osoby o práci policie. Pokud nejsou takové informace pracovní skupině sděleny, je zde možnost dekonspirace pracovní skupiny a následné ohrožení dalšího průběhu sledování.

Poté vedoucí pracovní skupiny, která bude vykonávat činnost sledování, rozhodne o použití sil a prostředků, které budou pro výkon sledování nasazeny. Dále rozhodne o složení posádek, kolik řidičů a vozidel bude při akci použito, jakým způsobem bude prováděn záchyt sledované osoby, zda při něm bude využít mobilní opěrný bod, a rozdělí další úkoly pracovníkům pracovní skupiny.

3.4.3 Přímý výkon sledování

Po provedené instruktáži se pracovní skupina přemístí do prostoru, ve kterém má být sledování prováděno. Po příjezdu celé pracovní skupiny do prostoru každý z pracovníků zaujme stanoviště, které mu bylo přiděleno a ohlásí se vedoucímu pracovní skupiny. V momentě, kdy se vedoucímu pracovní skupiny ohlásí všichni pracovníci pracovní skupiny, je zahájeno sledování zájmové osoby nebo věci. Pokud se jedná o sledování nepohyblivé věci (např. budovy či prostoru), je sledování prováděno staticky, zejména za pomoci mobilního opěrného bodu. Jedná-li se o sledování osoby nebo pohyblivé věci (např. vozidla), je další činnost pracovní skupiny odvislá od činnosti sledované osoby (věci). Tato činnost začíná zachycením zájmové osoby (věci), kterou lze provést na základě označení vyžadujícím policistou, pomocí aktuální fotografie nebo fotografie z evidencí.

Cílem pracovní skupiny bývá zejména zjištění způsobu páchaní trestné činnosti, zjištění adres a míst, které sledovaná osoba navštěvuje či na kterých se zdržuje, zda užívá motorová vozidla, nebo se pohybuje pomocí městské hromadné dopravy a dalším důležitým cílem je zjištění osob, se kterými je sledovaná osoba ve styku, popřípadě jejich následné ustanovení. Tento výčet není kompletní, jelikož cíl je vždy stanoven v žádosti o sledování, a záleží na vyžadujícím policistovi, jaký cíl do této žádosti uvedl.

Pracovníci specializovaných pracovišť při výkonu sledování osob a věcí využívají formy a metody práce policie a jsou při takové činnosti oprávněny používat operativně pátrací prostředky, které jsou vymezeny v zákoně č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. Jsou jimi informátor, krycí prostředky, zabezpečovací technika a zvláštní finanční prostředky.

Informátorem je fyzická osoba, která spolupracuje s policií tím, že je ochotná poskytnout policistům některé důležité informace nebo služby důležité pro trestní řízení. Tato činnost je prováděna takovým způsobem, aby spolupráce informátora s policií nebyla vyzrazena.

Krycími prostředky se rozumí takové věci, místa nebo činnosti, které pomáhají policistům zastírat totožnost osoby, zabraňují vyzrazení policejní činnosti ale i její zastírání. Mezi tyto prostředky patří také takové dokumenty jako jsou občasné průkazy či pasy, ale taktéž jiné listinné doklady vztahující se například k motorovým vozidlům apod.

Zabezpečovací technika je taková technika, která zabezpečuje ochranu veřejného pořádku. Mohou to být různé signalizační systémy, monitorovací systémy jako například kamery apod. Posledním podpůrným operativně pátracím prostředkem jsou zvláštní finanční prostředky, které se využívají pro uhrazení některých vzniklých výdajů, které vznikly při získávání skutečností a poznatků důležitých pro trestní řízení apod.

Další postup činnosti pracovní skupiny vede a organizuje vedoucí pracovní skupiny na základě získávání informací v průběhu sledování pracovní skupinou. Tyto informace o operativní situaci předává vedoucí pracovní skupiny vedoucímu pracovníkovi specializovaného pracoviště, popřípadě oprávněnému

vyžadujícímu policistovi. Na základě analyzování těchto získaných informací rozhodne vedoucí pracovník specializovaného pracoviště nebo zadávající policista o dalším průběhu sledování. Ukončit nebo přerušit sledování je oprávněn státní zástupce, který sledování povolil, zadávající policista nebo vedoucí specializovaného pracoviště, a to v těchto případech:

„a) došlo-li k vyzrazení sledování nebo takové nebezpečí bezprostředně hrozí

b) byly vyčerpány veškeré možnosti k splnění cíle sledování

c) v případě nevhodných povětrnostních podmínek, kdy hrozí nebezpečí ohrožení života, zdraví nebo hmotných škod na majetku

d) služební dopravní prostředky nestačí svým výkonem a rychlostí vozidlu objektu sledování nebo hrozí zvýšené nebezpečí ohrožení života a zdraví zúčastněných i nezúčastněných osob

e) v jiných odůvodněných případech

Zároveň se sledování okamžitě ukončí, uplynulo-li 48 hodin od jeho zahájení a oprávněný policista nedoručil specializovanému pracovišti povolení.

V případě, kdy pominou důvody k přerušení výkonu sledování, je možné ve výkonu sledování opět pokračovat, a to na základě následné dohody s oprávněným policistou.“³²

³² ZPPP č. 210 ze dne 30. prosince 2008, kterým se upravuje postup specializovaných pracovišť při používání operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí, čl.18

4. Přeshraniční sledování

„Vznikem Schengenského prostoru získalo právo občanů smluvních států a občanů EU určitou a konkrétní podobu, a to, že umožňuje občanům žít, studovat, pracovat nebo odejít do důchodu kdekoli v Unii. Těchto práv využívají i turisté a hlavně podniky, pro jejich právo volného podnikání.“³³

Toto se dotklo taktéž České republiky, která se stala součástí Schengenského prostoru 21. prosince 2007. Zrušením kontrol na hranicích se otevřely velké možnosti pro páčání trestné činnosti cizinci na území České republiky a naopak, ale také se rozšířil vznik organizovaných skupin, které svou činnost páchají organizovaně na území více států.

Z tohoto důvodu bylo zapotřebí, aby vznikla možnost specializovaným pracovištím vykonávat činnost sledování nejen na území České republiky, ale aby tato činnost byla umožněna i na území cizího státu. Zároveň bylo nutné, aby činnost sledování byla umožněna i policejním orgánům cizích států na území České republiky. Za tímto účelem Česká republika uzavřela mezinárodní smlouvy se sousedními státy, a to s Polskem, Slovenskou republikou, Rakouskem a Německem. V těchto smlouvách si státy mezi sebou dohodly veškeré podmínky, kterými se smluvní státy při výkonu sledování řídí.

Jedná se o tyto smlouvy:

Mezinárodní smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo, o dodatcích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959 a usnadnění jejich používání podepsané dne 2. února 2002

Mezinárodní smlouva mezi Českou republikou a Rakouskem o policejní spolupráci a o druhém dodatku k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959

³³ Schengen: průvodce evropským prostorem bez hranic | Zpravodajství | Evropský parlament. [online]. Copyright ©AP Images [cit.05.03.2022]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20190612STO54307/schengen-pruvodce-evropskym-prostorem-bez-hranic>

Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech z 29. října 1992

Smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a o spolupráci v příhraničních oblastech, podepsaná ve Varšavě dne 21. června 2006

Základní právní norma, která upravuje přeshraniční sledování je zákon č. 104/2013 Sb. - o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních a to v § 62 a § 63, které zní:

„§ 62 - Přeshraniční sledování orgánem České republiky

(1) Stanoví-li tak mezinárodní smlouva, může policejní orgán, který provádí sledování osob a věcí, překročit státní hranici a pokračovat ve sledování osob a věcí na území cizího státu, a to na základě povolení vydaného příslušným cizozemským orgánem po předchozí žádosti o právní pomoc.

(2) Stanoví-li tak mezinárodní smlouva a nesnese-li věc odkladu, může policejní orgán překročit státní hranici a pokračovat ve sledování osob a věcí na území cizího státu i bez předchozího povolení, ihned po překročení státní hranice je však povinen o tom informovat příslušný cizozemský orgán a příslušný justiční orgán, který při splnění zákonných podmínek neprodleně požádá o dodatečné povolení. Policejní orgán je povinen sledování ukončit, jakmile je o to požádán příslušným cizozemským orgánem nebo pokud neobdrží povolení do 5 hodin od překročení státní hranice; sledování je povinen ukončit rovněž, pokud mu příslušný justiční orgán oznámí, že o dodatečné povolení nepožádá.

(3) Informace získané z přeshraničního sledování, které nebylo povoleno, nelze pro účely dokazování v trestním řízení použít.

(4) Žádosti o právní pomoc podle odstavce 1 nebo 2 podává a související úkony provádí státní zástupce, po podání obžaloby soud prvního stupně.

(5) Ustanovení odstavců 1 až 4 platí přiměřeně, má-li být přeshraniční sledování na území cizího státu prováděno prostřednictvím technického nebo jiného prostředku bez přítomnosti policejního orgánu České republiky. Podmínka, že tak stanoví mezinárodní smlouva, nemusí být v takovém případě splněna.

§ 63 - Přeshraniční sledování cizozemským orgánem

(1) Stanoví-li tak mezinárodní smlouva, může cizozemský orgán, který provádí sledování osob a věcí, překročit státní hranici a pokračovat ve sledování osob a věcí na území České republiky, a to na základě povolení vydaného příslušným justičním orgánem po předchozí žádosti o právní pomoc.

(2) Stanoví-li tak mezinárodní smlouva a nesnese-li věc odkladu, může cizozemský orgán překročit státní hranici a pokračovat ve sledování osob a věcí na území České republiky i bez předchozího povolení, ihned po překročení státní hranice je však povinen o tom informovat Policejní prezídium České republiky. Příslušný justiční orgán může na základě žádosti o právní pomoc takové sledování dodatečně povolit. Cizozemský orgán je povinen sledování ukončit, jakmile je o to požádán příslušným orgánem České republiky nebo pokud neobdrží povolení do 5 hodin od překročení státní hranice.

(3) Přeshraniční sledování na území České republiky podle odstavců 1 a 2 povoluje a související úkony provádí Krajské státní zastupitelství v Praze. Povolení platí rovněž pro policejní orgán České republiky, pokud od cizozemského orgánu převezme v téže věci sledování na území České republiky.

(4) Při provádění sledování na území České republiky je cizozemský orgán vázán právním řádem České republiky a pokyny policejního orgánu České republiky. Cizozemský orgán není oprávněn vykonávat prohlídky, vstupovat do obydlí, jiných prostor a na pozemky, ani zadržet nebo vyslýchat sledovanou osobu.

(5) Ustanovení odstavců 1 až 3 platí přiměřeně, má-li být přeshraniční sledování na území České republiky prováděno prostřednictvím technického nebo jiného

prostředku bez přítomnosti cizozemského orgánu. Podmínka, že tak stanoví mezinárodní smlouva, nemusí být v takovém případě splněna.“³⁴

4.1 Vyžádání přeshraničního sledování

Přeshraniční sledování se může vykonávat na základě dvou variant, a to na základě běžné či urgentní varianty.

Běžná varianta spočívá v překročení státní hranice České republiky policisty specializovaných pracovišť nebo technickými prostředky, a to v takovém případě, je-li předem podaná a schválená žádost o sledování a právní pomoci.

Postup při vyžadování při této variantě sledování je víceméně shodný s postupem vyžadování sledování na území České republiky. To znamená, že oprávněný policista vyžaduje přeshraniční sledování taktéž formou schválené žádosti o sledování, k níž je přidána žádost o právní pomoci. Tyto dvě žádosti jsou předány příslušnému specializovanému pracovišti. Oprávněný vyžadující policista společně se schvalujícím policistou oprávněného pracoviště i v tomto případě odpovídají za to, že tato žádost je v naprostém souladu s právním řádem České republiky a zároveň obsahuje všechny předepsané náležitosti.

„Po předběžném projednání žádosti o sledování, získání kladného stanoviska specializovaného pracoviště k možnosti realizace přeshraničního sledování a schválení žádosti o sledování vedoucím policistou oprávněného útvaru zpracuje vyžadující pracovník návrh na vyžádání právní pomoci v cizině (ZPPP č. 117/2006 – kterým se stanoví postup policejních orgánů při právním styku s cizinou ve věcech trestních a při trestním řízení za účasti cizinců).

Po udělení souhlasu smluvního státu zajistí vyžadující pracovník od státního zástupce doklad o povolení přeshraničního sledování, který neprodleně doručí specializovanému pracovišti a ústřednímu místu ČR. Vyžadující pracovník projedná se specializovaným pracovištěm podmínky, které

³⁴ Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, v posledním znění, § 62, 63

smluvní stát stanovil pro provádění přeshraničního sledování. Ústřední místo ČR informuje o uděleném souhlasu ústřední místo smluvního státu.“³⁵

O urgentní variantu se jedná v případě, ve kterém pracovníci specializovaných pracovišť překročí hranice smluvního státu bez obou předem schválených žádostí, a to jen ve zvlášť naléhavých případech. V takto nastalé situaci se podá žádost o sledování a právní pomoci dodatečně. Tyto žádosti jsou předána do 24 hodin specializovanému pracovišti

Pokud probíhá sledování na území České republiky v blízkosti státní hranice, je důležité, aby vedoucí pracovní skupiny udržoval kontakt s vedoucím policistou ale taktéž s vyžadujícím policistou, který na základě informací poskytnutých vedoucím pracovní skupiny, konzultuje se státním zástupcem případné překročení hranice a zároveň si vyžádá následný souhlas.

4.2 Příprava, výkon a ukončení přeshraničního sledování

4.2.1 Příprava přeshraničního sledování

Příprava přeshraničního sledování se opět nikterak neliší od přípravy sledování na území České republiky. Specializované pracoviště provede důkladnou analýzu veškerých materiálů a informací doložených k dané věci. Na základě této analýzy se rozhodne o složení pracovní skupiny. Jelikož se jedná o sledování na území cizího státu, je vhodné zařadit do pracovní skupiny pracovníka, který je vybaven jazykovou znalostí daného státu, ve kterém bude sledování prováděno, nebo alespoň dobré znalosti anglického jazyka, který je jedním z nejvíce používaných a rozšířených jazyků ve světě.

Rozhodne se o dalších potřebných prostředcích důležitých pro přeshraniční sledování – např. mapové podklady, dostupný roaming pro komunikaci mezi pracovní skupinou apod.

³⁵ ZPPP č. 208 ze dne 22. prosince 2008 o přeshraničním sledování, čl. 10, odst. 1, 3

„Pracovní skupina musí být vybavena dokladem o úředním pověření a s výjimkou případů přeshraničního sledování bez předchozího souhlasu smluvního státu i dokladem o povolení přeshraničního sledování“³⁶

Po provedení důkladné přípravy a rozložení veškerých sil pro výkon sledování proběhne na specializovaném pracovišti instruktáž, při níž je pracovní skupina seznámena s osobami, místem, a hlavním cílem sledování. Je důležité, aby pracovní skupina byla podrobně seznámena s veškerými odlišnostmi mezi právní úpravou České republiky a smluvním státem. Pracovní skupina se při své činnosti musí řídit právní úpravou smluvního státu na jehož území je sledování prováděno. Vedoucí pracovník specializovaného pracoviště uvede způsob spojení na kompetentní orgány smluvního státu pro případ další komunikace.

4.2.2 Výkon přeshraničního sledování

V momentě překročení státní hranice pracovní skupinou na území smluvního státu je vedoucí pracovní skupiny povinen toto překročení neprodleně nahlásit vedoucímu policistovi specializovaného pracoviště. Ten informuje vyžadujícího pracovníka, který poté vyrozumí státního zástupce a ústřední místo České republiky, které informuje ústřední místo smluvního státu. Pracovní skupina provádí sledování podle právní úpravy smluvního státu a na základě podmínek uvedených v mezinárodních smlouvách. Pracovní skupina musí být v případě potřeby při přeshraničním sledování schopna kdykoliv prokázat, že jedná z úředního pověření. Pro tyto účely jsou členové pracovní skupiny vybaveni dokladem o úředním pověření, který je platný pouze se služebním průkazem policisty. Je důležité, aby se policista tímto oprávněním prokazoval takovým způsobem, kterým nedojde k ohrožení utajovaného zájmu a zároveň nedojde k dekonspiraci úkolů.

V případě potřeby lze vyžádat příslušné pracoviště o součinnost. Toto vyžádání upravuje čl. 14 ZPPP 208/2010 ze dne 22. prosince 2008 o přeshraničním sledování, ve kterém je přímo uvedeno:

³⁶ ZPPP č. 208 ze dne 22. prosince 2008 o přeshraničním sledování, čl. 4, odst. 6

„V případě potřeby, zejména při komplikacích vzniklých v důsledku malé znalosti prostředí, ve kterém je sledování prováděno, nebo v případě nutnosti vystřídat pracovní skupinu, může specializované pracoviště vyžádat součinnost příslušného pracoviště smluvního státu v rozsahu dožadované právní pomoci

Souhlas k vyžádání součinnosti vydá na základě požadavku určeného pracovníka vedoucí policista specializovaného pracoviště. Pokud se nepodaří dosáhnout spojení, zajistí potřebnou součinnost určený pracovník, který o součinnosti informuje vyžadujícího pracovníka. V případě, že vyžadující pracovník, který se součinností nesouhlasí, je přeshraniční sledování ukončeno.“³⁷

4.2.3 Ukončení a přerušení přeshraničního sledování

„(1) Přerušit nebo ukončit přeshraniční sledování je oprávněn státní zástupce, vyžadující pracovník nebo vedoucí policista specializovaného pracoviště, případně určený pracovník.

(2) Vedoucí policista specializovaného pracoviště je oprávněn přeshraniční sledování přerušit nebo ukončit zejména:

a) došlo-li k vyzrazení nebo takové nebezpečí hrozí

b) pokud byly vyčerpány veškeré možnosti ke splnění cíle

c) v případě nepříznivého počasí, kdy hrozí nebezpečí ohrožení života, zdraví nebo hmotných škod na majetku

d) pokud služební vozidla nestačí svým výkonem sledovanému vozidlu, nebo hrozí zvýšené nebezpečí ohrožení života a zdraví zúčastněných i nezúčastněných osob

(3) Nelze-li dosáhnout spojení s vedoucím policistou specializovaného pracoviště, může ukončit nebo přerušit přeshraniční sledování určený pracovník

(4) O ukončení nebo přerušení přeshraničního sledování musí být neprodleně vyrozuměn vyžadující pracovník

³⁷ ZPPP č. 208 ze dne 22. prosince 2008 o přeshraničním sledování, čl. 14, odst. 1, 2

(5) Pokud pominou důvody, pro které bylo přeshraniční sledování přerušeno, je možné v přeshraničním sledování po dohodě s vyžadujícím pracovníkem pokračovat.“³⁸

Může nastat situace, ve které přeshraniční sledování může být ukončeno na základě stanovených podmínek v mezinárodní smlouvě, především na základě žádosti smluvního státu, dále pak v případě, že souhlas smluvního státu nebude udělen ve lhůtě stanovené příslušnou mezinárodní smlouvou, nebo v situaci, ve které vyžadující pracovník s požadavkem smluvního státu na předání přeshraničního sledování nesouhlasí. Pokud je i dodatečně podané žádosti o právní pomoc zamítnuto, přeshraniční sledování je v takové situaci ihned skončeno.

Na základě nastalých výše uvedených situací informuje vedoucí policista specializovaného pracoviště určeného pracovníka, že nastaly důvody pro skončení přeshraničního sledování, které se proto následně ukončí, a zjištěné skutečnosti a informace získané během sledování se neprodleně zničí.

5. Záznam o průběhu sledování a protokolace

5.1. Záznam o průběhu sledování

Po skončení a následném návratu ze sledovací akce sepíše vedoucí pracovní skupiny záznam o průběhu sledování, a to na základě informací a skutečností, které byly při akci zjištěny. Při zhotovování záznamu o průběhu sledování jsou přítomni všichni pracovníci pracovní skupiny, kteří vedoucímu pracovní skupiny předávají všechny během akce získané poznatky a informace, aby záznam byl hodnověrný a úplný.

Tento záznam obsahuje 3 části:

„1) první část záznamu obsahuje náležitosti:

a) čas a místo zahájení sledování

³⁸ ZPPP č. 208 ze dne 22. prosince 2008 o přeshraničním sledování, čl. 20, odst. 1, 2, 3, 4, 5

- b) čas a místo zachycení objektu sledování a jeho popis*
- c) popis činnosti objektu sledování nebo způsobu nakládání s věcí se zaměřením na cíl akce s uvedením důležitých časových údajů*
- d) místa, která objekt sledování navštívil a jeho styky*
- e) způsob pohybu a prostředky, které objekt sledování využíval*
- f) čemu objekt sledování věnoval pozornost, popis jeho chování včetně jeho kontroly*
- g) popis předmětů a míst, kde je objekt sledování nesl, popřípadě zanechal nebo uložil*
- h) místa a časy, kde nebyl objekt sledování pod přímou kontrolou sledovačů*
- i) čas, místo a důvod ukončení nebo přerušování sledování, popřípadě čas, místo a subjekt, kterému byla akce k dalšímu sledování předána*

2) v druhé části jsou uvedeny náležitosti:

- informace o zájmové osobě, jejím chování při jejích aktivitách. Tato informace je velmi důležitá pro další postu výkonu činnosti sledování.*
- další informací, která se uvádí v této části záznamu jsou takové informace, související s veškerými identifikačními informacemi o osobách, se kterými sledovaná osoba přišla do styku během sledovací akce.*

Dále se ve druhé části uvádí následné informace, které již nejsou součástí zprávy pro vyžadujícího policistu. Jsou jimi:

- a) jména a popis oblečení sledovačů, kteří se akce účastnili*
- b) dopravní prostředky použité na akci, jejich řidiči, použité RZ a počet ujetých km*
- c) provedená dokumentace, její způsob, čas, místo a kdo dokumentaci provedl*

- d) *použití technických prostředků, podpůrných OPP a rozsah jejich použití*
- e) *použití maskovacích prostředků*
- f) *použití opěrných bodů a čas jejich využití*
- g) *kontroly prováděné vedoucími policisty v průběhu akce včetně zjištěných závad*
- h) *mimořádné události*
- i) *finanční náležitosti*
- j) *podpisy sledovačů, kteří akci prováděli*

3) *Ve třetí části záznamu se vyjadřuje vedoucí pracovní skupiny nebo nadřízený vedoucí policista ke kladům a závažným nedostatkům akce a zejména ke skutečnostem, k nimž bude třeba přihlédnout při opětovném sledování.*³⁹

Z druhé části záznamu se dále zpracovává zpráva pro vyžadujícího policistu, který obdrží tuto zprávu o průběhu sledování. Takto vyhotovená zpráva je vyhotovena již bez krycích znaků policistů pracovní skupiny, které při akci činnost obsaženou v této zprávě zjistily. Po jejím vyhotovení se tato zpráva neprodleně odesílá vyžadujícímu policistovi.

5.2. Protokolace

Pokud mají být sledováním zjištěné skutečnosti použity jako důkaz v trestním řízení, je specializované pracoviště povinno vyhotovit na žádost vyžadujícího policisty protokol o sledování osob a věcí podle § 158d, zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), a to z přesného časového úseku záznamu o průběhu sledování. Tento úsek si vyžadující policista určí a následně vyžádá.

³⁹ ZPPP č. 210 ze dne 30. prosince 2008, *kterým se upravuje postup specializovaných pracovišť při používání operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí*, čl. 20, odst. 2,4,7

Tento protokol se sepisuje na základě všech uvedených náležitostí podle § 55, který zní:

(1) Nestanoví-li zákon jinak, o každém úkonu trestního řízení se sepíše, a to zpravidla při úkonu nebo bezprostředně po něm, protokol, který musí obsahovat

a) pojmenování soudu, státního zástupce nebo jiného orgánu provádějícího úkon,

b) místo, čas a předmět úkonu,

c) jméno a příjmení úředních osob a jejich funkce, jméno a příjmení přítomných stran, jméno, příjmení a adresu zákonných zástupců, opatrovníků, obhájců a zmocněnců, popřípadě jméno a příjmení dalších osob, kteří se úkonu zúčastnili, a u obviněného a poškozeného též adresu, kterou uvede pro účely doručování, a další údaje nutné k zjištění nebo ověření totožnosti, včetně data narození nebo rodného čísla; jsou-li při prováděném úkonu zjištěny údaje o bydlišti a doručovací adrese, o místě výkonu zaměstnání či povolání nebo podnikání poškozeného, svědka, zákonného zástupce, opatrovníka, zmocněnce nebo důvěrníka, pak se na žádost těchto osob do protokolu neuvádějí, není-li to nezbytné pro dosažení účelu trestního řízení, ale vedou se tak, aby se s nimi mohli seznamovat pouze orgány činné v trestním řízení a úředníci Probační a mediační služby činní v dané věci; to platí také pro údaje o osobních, rodinných a majetkových poměrech poškozeného a svědka; je-li to nezbytné pro řádné uplatnění práva na obhajobu osoby, proti níž se trestní řízení vede, sdělí se této osobě potřebné údaje; o sdělení údaje a jeho důvodech se učiní záznam do protokolu,

d) stručné a výstižné vylíčení průběhu úkonu, z něhož by bylo patrné i zachování zákonných ustanovení upravujících provádění úkonu, dále podstatný obsah rozhodnutí při úkonu vyhlášených, a byl-li hned při úkonu doručen opis rozhodnutí, osvědčení o tomto doručení; pokud se provádí doslovná protokolace výpovědi osoby, je třeba to v protokole označit tak, aby bylo možné bezpečně určit počátek a konec doslovné protokolace,

e) návrhy stran, udělené poučení, popřípadě vyjádření poučených osob,

f) námitky stran nebo vyslychaných osob proti průběhu úkonu nebo obsahu protokolu.

(2) *Nasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že svědku nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědectví zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a nelze-li ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem, orgán činný v trestním řízení učiní opatření k utajení totožnosti i podoby svědka; jméno a příjmení a jeho další osobní údaje se do protokolu nezapisují, ale vedou se odděleně od trestního spisu a mohou se s nimi seznamovat jen orgány činné v trestním řízení v dané věci. Svědek se poučí*

o právu požádat o utajení své podoby a podepsat protokol smyšleným jménem a příjmením, pod kterým je pak veden. Je-li třeba zajistit ochranu těchto osob, orgán činný v trestním řízení učiní bezodkladně všechna potřebná opatření. Zvláštní způsob ochrany svědků a osob jim blízkých stanoví zvláštní zákon. Pominou-li důvody pro utajení podoby svědka a oddělené vedení osobních údajů svědka, orgán, který v té době vede trestní řízení, zruší stupeň utajení těchto informací, připojí uvedené údaje k trestnímu spisu a podoba svědka ani údaje o jeho totožnosti se nadále neutajují; to neplatí, je-li utajována totožnost a podoba osob uvedených v § 102a.

(3) *V protokolu sepsaném o konfrontaci se zapíše výpovědi konfrontovaných osob doslovně, stejně tak i znění položených otázek a odpovědi na ně; také se uvedou všechny okolnosti, které jsou z hlediska účelu a provádění konfrontace důležité. V protokolu sepsaném o rekognici se podrobně uvedou okolnosti, za nichž byla rekognice prováděna, zejména pořadí, ve kterém byly osoby nebo věci ukázány podezřelému, obviněnému nebo svědkovi, doba a podmínky jejich pozorování a jejich vyjádření; o rekognici prováděné v přípravném řízení se zpravidla pořídí též obrazové záznamy. V protokolu sepsaném o vyšetřovacím pokusu, o rekonstrukci a o prověrce na místě je třeba podrobně popsat okolnosti, za nichž byly tyto úkony prováděny, jakož i jejich obsah a výsledky; pokud to okolnosti případu nevyklučují, pořídí se též obrazové záznamy, náčrtky a jiné vhodné pomůcky, které se, je-li to možné, připojí k protokolu. Obdobně je třeba*

postupovat i v případě provádění dalších důkazů výslovně v zákoně neupravených.

(4) V českém jazyce se sepíše protokol o výpovědi osoby, i když vyslýchaná osoba vypovídá v jiném jazyce; záleží-li na doslovném znění výpovědi, zapíše zapisovatel nebo tlumočnick do protokolu příslušnou část výpovědi také v jazyku, jímž tato osoba vypovídá.

(5) Za správnost protokolu odpovídá ten, kdo úkon provedl.⁴⁰

⁴⁰ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění, § 55, odst. 1 až 5

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo podrobnější seznámení s operativně pátracím prostředkem sledování osob a věcí. Přesto, že se tento institut využíval bezpečnostními složkami podle dochovaných informací již v 50. letech minulého století, jeho nejdůležitějším milníkem se stalo zakotvení do zákona č.141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád). Tímto se sledování osob a věcí stalo důležitou součástí trestního řízení. Touto činností byly získávány skutečnosti a poznatky o trestné činnosti, které mohly být po této důležité novelizaci využívány jako důkaz.

Při výkonu činnosti sledování dochází k zasahování do zákonem chráněných práv a svobod občanů, proto legislativní postup není jednoduchý a spadá pod kontrolu státního zástupce nebo soudce, a to od počátku celého procesu tím, že tito sledování povolují a dohlíží na zákonné používání tohoto operativně pátracího prostředku, aby bylo do práv a svobod co nejméně zasahováno.

Sledování osob a věcí je velmi specifická činnost, proto je v jedné kapitole podrobněji popsáno, jak je důležité, aby tuto činnost vykonávali dobře vycvičení policisté, kteří dokáží využít veškeré své vlastnosti a charakterové rysy, aby kolektivně dosáhli stanoveného cíle. V kapitole o technických prostředcích, jsou uvedeny prostředky, které pracovní skupina ke své činnosti využívá. Je zde poukázáno na skutečnosti, že by se mělo jednat o nejmodernější prostředky. V tomto případě by bylo dobré se zamyslet nad tím, aby při výběru těchto prostředků byla věnována pozornost opravdové kvalitě, aby se výkonné parametry používané techniky vyrovnaly technice užívané v soukromém sektoru, která je často o krok před policejní technikou používanou specializovanými pracovišti.

V jedné kapitole jsem taktéž zmínila informace spojené s přeshraničním sledováním, které nabylo na důležitosti vstupem České republiky do Schengenského prostoru, při němž se otevřely hranice mezi státy patřícími

do tohoto prostoru. To vedlo k rozšíření páchaní trestné činnosti a zároveň k rozkvětu organizovaného zločinu se zahraničním prvkem.

Podklady pro psaní své bakalářské práce jsem využila jednak vlastní zkušenosti, které jsem získala během 12ti leté praxe na specializovaném pracovišti, jednak studium tematických publikací, zákonů, podzákonných norem a v neposlední řadě jsem také využila metodu řízeného rozhovoru s pracovníky specializovaných pracovišť.

Můj hlavní cíl směřoval k tomu, aby zde byla ukázána důležitost používání tohoto operativně pátracího prostředku, díky kterému je každý rok zjištěno velké množství informací a zadokumentováno důležitých skutečností. Ty pak pomáhají orgánům činným v trestním řízení odhalit trestnou činnost a usvědčit spoustu pachatelů páchajících trestnou činností.

Seznam použité literatury

Monografie:

BUDKA, Ivan a kol., *Vybrané problémy operativně pátrací činnosti*, Praha: PA ČR, 2010

DVOŘÁK, Vratislav a Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2.

HRINKO, Martin. *Pořádková činnost policie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1.

JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání. Praha Leges, 2020, ISBN 978-80-7520-395-7

KONRÁD Zdeněk a kol., *Kriminalistika – kriminalistická taktika a metodika vyšetřování*, Plzeň 2015, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 414 s., ISBN 978-80-7380-574-0.

MAREŠOVÁ, Adéla, *Sledování osob a věcí užití institutu v praxi a jeho ústavní limity*, diplomová práce, 2020

NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty PA ČR*, Praha: ABOOK s.r.o. 2017, ISBN: 978-80-906974-0-9.

SLEZÁČEK, Zbyněk. *Přeshraniční sledování jako jeden z druhů kriminalisticko bezpečnostní činnosti, právní aspekty vyžadování a realizace přeshraničního sledování*, bakalářská práce, 2014

ŠALANDA, Stanislav. *Sledování osob jako důkazní prostředek v trestním řízení*, 2019, bakalářská práce, 2019

ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4.

ŠTEINBACH, Miroslav. *30 let Policie České republiky*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2021. ISBN 978-80-908139-0-8.

ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6

ZELENKA, Pavel. *Operativně pátrací prostředky a jejich využití v trestním řízení*, diplomová práce

Zákonná úprava a interní akty řízení:

Zákon č. 299/1920 Sb., *zákon o četnictvu* ve znění k 14.04.1920

Zákon ČNR č. 283/1991 Sb., *o Policii České republiky v platném znění*

Zákon č. 141/1961 Sb., *o trestním řízení soudním*

Zákon č. 104/2013 Sb., *o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních*

Zákon č. 273/2008 Sb. – *o Policii České republiky*

ZPPP č. 208 ze dne 22. prosince 2008 *o přeshraničním sledování*

ZPPP č. 209 ze dne 30. prosince 2008, *kterým se upravuje postup při vyžadování sledování osob a věcí pro účely trestního řízení*

ZPPP č. 210 ze dne 30. prosince 2008, *kterým se upravuje postup specializovaných pracovišť při používání operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí*

webové stránky a elektronické zdroje:

<https://www.europarl.europa.eu>

<http://www.judikaty.cz>

<http://www.nsoud.cz>

<http://www.policie.cz>

<https://www.sekizsilindir.com>

<https://www.spyshop24.cz>

<http://www.widipedia.cz>

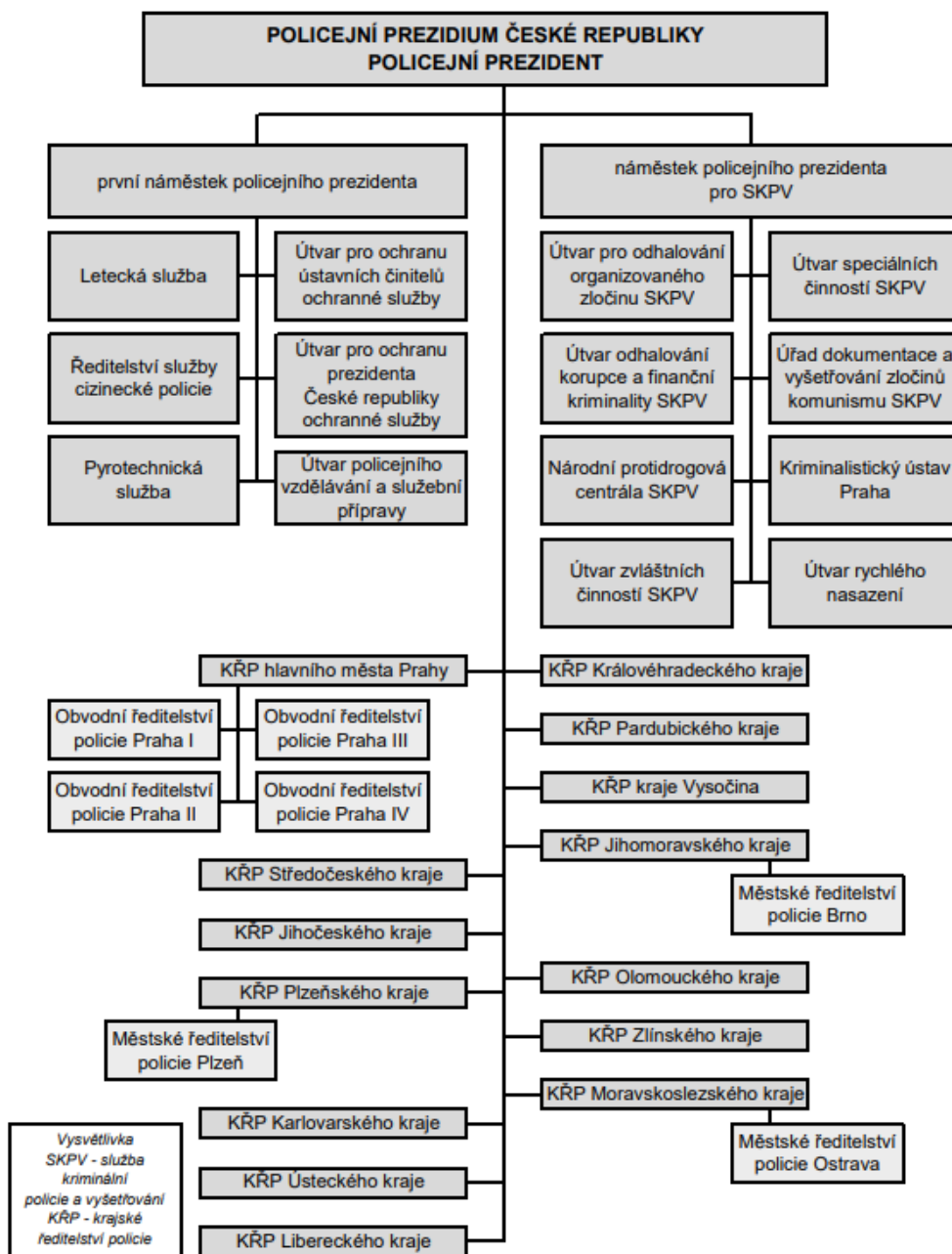
<http://www.zakonyprolidi.cz>

Seznam příloh

Příloha 1 – Struktura Policie ČR.....	62
Příloha 2 - žádost o sledování.....	63
Příloha 3 - ukázka záznamu o sledování	65

Seznam obrázků

Obrázek 1 - VKV radiostanice Hvězda V používané skrytě v 60-70.letech	26
Obrázek 2 - mini fotoaparát pro skryté užití, r. 1967	28
Obrázek 3 - pouzdro na skrytý fotoaparát tzv. kamufl užívan v 60.letech	28
Obrázek 4 - ukázka sledovacích prostředků dostupných na e-shopech	31
Obrázek 5 - ukázka podobnosti vozidel	32

(stupeň utajení)

(Název útvaru - organizačního článku)

Č. j.
Č. j.
(trestního spisu)

.....
(místo a datum vyhotovení)

Výtisk č.:
Počet listů:
Přílohy utajované:¹⁾⁾
Přílohy neutajované:

Žádost o sledování

Krycí název akce:

Č.j. povolení sledování v rozsahu § 158d odst.

Platnost povolení od do

Povolení prodlouženo do č.j. prodloužení

Povolení prodlouženo do č.j. prodloužení

Výslovný souhlas: platnost od do

Údaje identifikující sledovanou osobu, věc, prostor (objekt):
.....
.....

Trestná činnost (způsob páčání, její zakrývání a předpokládané chování objektu):
.....
.....

Cíl sledování:

Doplňující informace k objektu (charakteristika, rodinní příslušníci, styky, adresy, používaná vozidla, zájmy a záliby, znalost forem a metod práce policie)
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Údaje důležité pro přípravu a výkon sledování (specifika prostředí, bydliště, zaměstnání)
.....
.....
.....

¹⁾⁾ Přílohou je vždy příslušné povolení nebo souhlas podle § 158d odst. 2 a 3 nebo 6 zákona č. 141/1961 Sb.

Je-li dokument vyhotoven pouze v jednom výtisku uvede se „Výtisk jediný“

(stupeň utajení)

(stupeň utajení)

Opatření provedená oprávněným policistou (včetně vyžádání sledování a opatření v aplikačním programovém vybavení BLOKACE):

.....
.....
.....

Žádost o zpracování dat souvisejících s poskytováním telekomunikačních služeb:
ANO x NE.

Podána kde pod krycím názvem
Podána kde pod krycím názvem

Oprávněný policista:

Jméno, příjmení Telefon:

Jméno, příjmení Telefon:

Závěr projednání (konkretizace úkolů, spolupráce, použití podpůrných technických prostředků, zahájení akce apod.)

.....
.....
.....
.....
.....

Podpis oprávněného policisty:

Podpis pracovníka
specializovaného pracoviště:

Ne - souhlasím:

.....
Podpis vedoucího policisty specializovaného pracoviště
(jméno, příjmení, funkce, datum podpisu)

Ne - schvaluji:

.....
Podpis schvalujícího policisty oprávněného útvaru
(jméno, příjmení, funkce, datum podpisu)

Kulaté razítko bez státního znaku

(stupeň utajení)

Záznam o průběhu sledování osoby UKAZKA00 ze dne dd.mm.yy

- V 8.00 hod. – Bylo započato sledování osoby „UKAZKA00“ v obci Zliv.
- V 09.30 hod. – opustila UKAZKA00 dům č. 339 v ul. Jáchymovská, oblečena xxx, a odešla k zaparkovanému vozidlu Peugeot 508 černé barvy RZ 0X0 1234, vozidlo odemkla, na zadní sedadla uložila černou kabelku a usedla za řízení
- V 09.32 hod. – odjela UKAZKA00 s vozidlem Peugeot 508 RZ 0X0 1234 ul. Jáchymovská, dále ul. Tyršova, přes náměstí Míru, Bezdrevská, dále pokračovala UKAZKA00 s vozidlem Peugeot 508 RZ 0X0 1234 z obce Zliv, přes obec Munice, Hluboká nad Vltavou do obce České Budějovice, na nám. Přemysla Otakara II., kde
- V 10.00 hod. – zaparkovala UKAZKA00 s vozidlem Peugeot 508 RZ 0X0 1234 do řady stojících vozidel. UKAZKA00 vystoupila z vozidla, si ze zadních sedadel vzala černou kabelku a zelené desky o rozměru A4, vozidlo uzamkla a přes náměstí Přemysla Otakara II, kde poté vstoupila UKAZKA00 do budovy Obchodní Galerie DVOŘÁK č. 123. kde vstoupila do dveří s označením „ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ JOZEF PARAGRAF A KOL.“ Uvnitř bez kontroly.
- V 11.00 hod. – opustila UKAZKA00 a neznámý muž, který bude nadále uváděn jako LUMP (popis, oblečení) budovu Obchodní galerie DVOŘÁK č. 123 v ul. Široká, UKAZKA00 nesla v ruce černou kabelku a zelené desky velikosti A4. UKAZKA00 a LUMP pokračovali v chůzi ul. Široká, Biskupská, na Zátkovo nábřeží, kde
- V 11.20 hod. – vstoupili UKAZKA00 a LUMP do budovy Krajského soudu v Českých Budějovicích č.10. Uvnitř bez kontroly.
- V 13.35 hod. – opustili UKAZKA00 a LUMP budovu Krajského soudu v Českých Budějovicích č. 10, **(FOTO č.2/8)** UKAZKA00 v ruce nesla pouze černou kabelku. UKAZKA00 a LUMP odešli přes Zátkovo nábřeží, ul. Dr. Stejskala na náměstí Přemysla Otakara II., kde
- V 13.55 hod. – přistoupili UKAZKA00 a LUMP k zaparkovanému vozidlu Peugeot 508 RZ 0X0 1234, UKAZKA00 vozidlo odemkla, na zadní sedadla uložila černou kabelku, LUMP usedl na místo spolujezdce a společně

- V 13.47 hod. – odjeli UKAZKA00 a LUMP s vozidlem Peugeot 508 RZ 0X0 1234 z náměstí Přemysla Otakara II., dále pokračovali v jízdě s vozidlem Peugeot 508 RZ 0X0 1234 ul. Biskupská, F. A. Gernstnera, Mánesova, Novohradská, kde
- V 14.00 hod. – zajela UKAZKA00 s vozidlem Peugeot 508 RZ 0X0 1234 mimo výdejní stojany BČS KAPKY OIL, UKAZKA00 a LUMP zůstali sedět ve vozidle.
- 14.01 hod. – přistoupil k UKAZKA00 neznámý muž č.2, který bude dále uváděn jako HOMELESS – (popis, oblečen). HOMELESS mávnutím ruky pozdravil UKAZKA00, usedl na zadní sedadla za řidiče do vozidla Peugeot 508 RZ 0X0 1234 a společně
- V 14.05 hod. – odjeli UKAZKA00, LUMP a HOMELESS s vozidlem Peugeot 508 RZ 0X0 1234 od BČS KAPKY OIL a pokračovali v jízdě ul. Novohradská, Mánesova, Lidická, Karla IV, na náměstí Přemysla Otakara II., kde
- V 14. 25 hod. – zaparkovala UKAZKA00 s vozidlem Peugeot 508 RZ 0X0 1234 do řady stojících vozidel. UKAZKA00, LUMP a HOMELESS vystoupili z vozidla, UKAZKA00 si ze zadních sedadel vzala černou kabelku, vozidlo uzamkla a všichni společně odešli přes náměstí Přemysla Otakara II., kde
- V 14.30 hod. - vstoupili UKAZKA00 a LUMP do budovy Obchodní Galerie DVOŘÁK č. 123. Zde odešli pasáží ke vstupním uzavřeným dveřím, kde zazvonili na zvonek a po malé chvíli vstoupili dovnitř. Zvonek a vstupní dveře byly označeny „ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ JOZEF PARAGRAF A KOL.“ Uvnitř bez kontroly.
- V 14. 35 hod – bylo sledování osoby UKAZKA00 předáno druhé pracovní skupině